

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosionomikoulutus

Suvi Kamppuri

AVAIMIA DIGIMAILMAAN
iPadiit käyttöön perhepäivähoidossa

Opinnäytetyö
Syyskuu 2019

OPINNÄYTETYÖ
Syyskuu 2019
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Suvi Kamppuri

Nimeke
AVAIMIA DIGIMAAILMAAN -iPadiit käyttöön perhepäivähoidossa

Toimeksiantaja
Outokummun kaupunki, varhaiskasvatus

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tieto- ja viestintäteknologian tuominen Outokummun kaupungin perhepäivähoidon arkeen. Opinnäytetyön tavoitteena oli helpottaa uusien iPadien käyttöönottoa. Perhepäivähoitajille tuotettiin työkalupakki iPadiin käyttöön. Sen avulla iPadiä voidaan käyttää monipuolisesti lasten kanssa. Työkalupakin sisältö on kytketty oppimisen viiteen eri alueeseen.

Toiminnallisen opinnäytetyön keskeiset menetelmät ovat learning café perhepäivähoitajille, työkalupakin testaaminen 1 kuukauden ajan kolmessa eri perhepäivähoitoryhmässä sekä lapsiryhmäohjauksissa käytetyt toiminnalliset menetelmät ja havainnointi. Palautetta kerättiin prosessin eri vaiheissa muun muassa palautelomakkeella.

Perhepäivähoitajat olivat motivoituneita uuden työvälineen käyttöönotossa. He pitivät tärkeänä päästä mukaan sen suunnitteluun. Työkalupakin avulla hoitajan rooli muuttui käyttäjästä ohjaajaksi ja lasten rooli kohteesta käyttäjäksi. Valmis työkalupakki antaa mahdollisuuden vastata varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden asettamiin tavoitteisiin.

Kieli
suomi

Sivuja 57
Liitteet 7
Liitesivumäärä 12

Asiasanat
varhaiskasvatus, perhepäivähoito, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, oppimisen alueet, tieto- ja viestintäteknologia, iPadiit varhaiskasvatuksessa

THESIS
September 2019
Degree Programme in Social Services
Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author
Suvi Kamppuri

Title
KEYS TO THE DIGITAL WORLD -Starting to use iPads in family day care

Commissioned by
Town of Outokumpu, Early Childhood Education

Abstract

The purpose of this thesis was to bring information and communications technology (ICT) to daily routines of family day care units in the town of Outokumpu. The aim was to ease the introduction of new iPads. A toolkit was created for the childminders to use with the iPads. The toolkit introduces different techniques that will make the iPads beneficial in the daily routines. Content of the toolkit is connected to five different areas of learning.

Key methods are learning café for childminders and testing the toolkit in three different day care units for one month. Also, functional methods and observation were used in child group instructions. Feedback was collected in different stages of the process. For example, survey was one of the ways of getting the feedback.

Childminders were motivated to start using the new tool. They found it felt important to be part of the planning process. With a help of the toolkit, childminder's role changed from being a user to a supervisor and child's role changed from being an object of documentation to iPad user. Finished toolkit gives an opportunity to respond to the aims that are set by early childhood education curriculum.

Language

Finnish

Pages 57

Appendices 7

Pages of Appendices 12

Keywords

early childhood education, family day care, early childhood education curriculum, areas of learning, information and communications technology, iPads in early education

Sisältö

1 Johdanto.....	6
2 Suomalainen varhaiskasvatus	7
2.1 Tavoitteellinen varhaiskasvatus	7
2.2 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat	8
2.3 Perhepäivähoito osana varhaiskasvatusta	8
2.4 Lasten laaja-alainen osaaminen kehittyä oppimisen alueiden avulla	9
3 Tieto- ja viestintäteknologian rooli varhaiskasvatuksessa	12
3.1 Teknologiakasvatus ja monilukutaito.....	12
3.2 Mediakasvatus	13
3.3 Tablettien pedagoginen hyödyntäminen.....	15
4 Pedagoginen dokumentointi	16
5 Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt aiheesta	17
6 Opinnäytetyön lähtökohdat	20
6.1. Toimeksiantaja ja alustava idea	20
6.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	20
7 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat.....	21
7.1 Toiminnallinen opinnäytetyö.....	21
7.2 Opinnäytetyötä ohjaava prosessi	22
7.3 Osallistamisen menetelmät	23
7.4 Tiedon tuotannon menetelmät	24
7.5 Arviointimenetelmät	25
8 Opinnäytetyön prosessi	28
8.1 Aloitus- ja suunnitteluvaihe	28
8.2 Toimintavaihe	28
8.2.1 Työstövaihe	32
8.2.2 Tarkistus- ja viimeistelyvaihe	36
9 Valmis tuotos	39
10 Tulokset	43
10.1 Perhepäivähoitajat tieto- ja viestintäteknologian käyttäjinä.....	43
10.2 Lapset tieto- ja viestintäteknologian käyttäjinä	45
10.3 Työkalupakin käyttäminen arjessa	47
10.4 Yhteenvedo perhepäivähoitajien tuottamasta arviointitiedosta	47
11 Pohdinta	48
11.1 Johtopäätökset	48
11.2 Ammatillinen kasvu	50
11.3 Luotettavuus ja eettisyys.....	51
11.4 Hyödynnettävyys ja jatkokehitysmahdollisuudet.....	53
Lähteet	55

Liitteet

Liite 1	Lupalomake lasten huoltajille
Liite 2	Learning cafe -työpajan suunnitelma
Liite 3	Työkalupakin testaaminen, toimintatuokiot

Liite 4	Työkalupakin testaaminen, palautelomake
Liite 5	Perehdytysillan suunnitelma
Liite 6	Työkalupakin sisältö
Liite 7	Esimerkkejä toimintakorteista

1 Johdanto

Hallituksen pari vuotta sitten lanseeraama käsite digiloikka on keino saavuttaa moderni ja oppimaan innostava yhteiskunta (Rautiainen 2016). Digiloikka ylittää varhaiskasvatukseen saakka. Valtakunnalliset Opetushallituksen (2016, 18) laatimat varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vaativat varhaiskasvatusta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa osana kasvatusta ja opetusta, sillä se on osa laaja-alaista osaamista. Lasten kanssa työskentelevät henkilöt kokevat kuitenkin epävarmuutta teknologian avulla opettamisessa ja esimerkiksi tablettien pedagogisessa hyödyntämisessä (Koivula & Mustola 2017a). Teknologia toimii oppimisvälineenä, mutta pohdintaa aiheuttaa se, kuinka hyödyntää sitä pedagogisesti arjessa pienten lasten kanssa työskennellessä ja miten lapsia tutustutetaan teknologian käyttöön (Koivula & Mustola 2017b, 37).

Toimeksiantajani Outokummun kaupunki oli hankkimassa perhepäivähoitajien käyttöön iPadeja. Niiden käyttöönotto kuitenkin mietitytti. Käytön aloittamisen tulisi olla helppoa ja perhepäivähoitajia innostavaa. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuoda tieto- ja viestintäteknologiaa perhepäivähoitajien arkeen. Tavoitteena oli helpottaa uusien iPadien käyttöönottoa.

Opinnäytetyössä kokosin iPadin ympärille työkalupakin helpottamaan sen käyttöä. Työkalupakki sisältää tarkasti valitut pelit ja sovellukset sekä toimintakortit, joissa on valmiita käyttövinkkejä sekä QR-koodilorukortit. Näin tabletin ympärille rakentui kokonaisuus, jonka kanssa on helppo aloittaa tieto- ja viestintäteknologian jalkauttaminen perhepäivähoitajien työhön. Mukaan on kytketty varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaiset viisi oppimisen aluetta, jotta toiminta on pedagogisesti perusteltua. Opinnäytetyöprosessin toiminnallinen osuus sisältää learning cafen perhepäivähoitajille, työkalupakin kokoamisen sekä sen testaamisen ryhmissä lapsiryhmäohjauksineen. Lisäksi työhön kuului hoitajien perehdyttäminen työkalupakin käyttöön.

Raportti sisältää tietoperustan tieto- ja viestintäteknologian käytöstä sekä media-
kasvatuksesta varhaiskasvatuksessa. Kerron myös millaisia sisältöalueita var-
haiskasvatussuunnitelman perusteissa on, sillä ne ohjasivat tätä opinnäytetyö-
prosessia. Koska opinnäytetyöni tuotos liittyy tabletin käyttämiseen arjessa, ker-
ron tablettien pedagogisesta hyödyntämisestä varhaiskasvatuksessa. Tähän liit-
tyen kerron myös pedagogisesta dokumentoinnista

Opinnäytetyöprosessi mukailee Salosen konstruktivistista mallia. Kerron tarkem-
min myös muista menetelmävalinnoistani sekä siitä, millainen projekti opinnäyte-
työ konkreettisesti oli ja mitä kaikkea työkalupakin kokoaminen on vaatinut. Poh-
dinnassa tarkastellaan opinnäytetyön hyödynnettävyyttä varhaiskasvatuksessa
sekä sen eettisyyttä ja luotettavuutta. Keskiössä ovat myös omat oppimiskoke-
mukseni.

2 Suomalainen varhaiskasvatus

2.1 Tavoitteellinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on lapsen kasvatusta, opetusta ja hoitoa, joka on suunnitelmal-
lista ja tavoitteellista. Varhaiskasvatuksessa painottuu pedagogiikka. (Varhais-
kasvatustilanne 540/2018.) Se on osa koulutusjärjestelmäämme tukien vanhempia
lastensa kasvatustehtävässä, mutta myös mahdollistaen heidän osallistumi-
sensa työhön tai opiskeluun (Opetushallitus 2016, 8, 14). Jokaisella lapsella on
oikeus varhaiskasvatukseen ennen kouluikää (Opetushallitus 2019).

Varhaiskasvatuksen tavoitteina on muun muassa elinikäisen oppimisen edistä-
minen, kasvun, kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä myön-
teisten oppimiskokemusten mahdollistaminen. Jokaisella lapsella tulisi olla tasa-
vertainen mahdollisuus varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksessa lapsen
vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja kehitetään sekä annetaan lapselle mahdolli-
suus osallistua ja vaikuttaa omiin asioihin. (Varhaiskasvatustilanne 540/2018). Var-
haiskasvatus ehkäisee syrjäytymistä (Opetushallitus 2016, 14). Yleinen suunnit-

telu, ohjaus ja valvonta lasten päivähoidosta kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriölle. Toimialueittain aluehallintovirastot vastaavat päivähoidon suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta. Opetushallitus toimii varhaiskasvatuksen asiantuntijavirastona. (Varhaiskasvatuslaki 2018.)

2.2 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat

Varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatuslakiin perustuvat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Se on Opetushallituksen laatima varhaiskasvatusta velvoittava ja ohjaava asiakirja. Se edistää yhdenvertaisuutta Suomen sisällä tapahtuvassa varhaiskasvatuksessa, toteuttaa varhaiskasvatuksen laissa säädettyjä tavoitteita sekä ohjaa laadun kehittämistä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sisältää keskeiset sisällöt varhaiskasvatuksen toteuttamisesta, yhteistyöstä lapsen vanhempien tai muiden huoltajien ja varhaiskasvatuksen järjestäjän välillä sekä monialaisesta yhteistyöstä. Perusteet määrittävät myös lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällön. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018.)

Perusteissa painottuu pedagogiikka, joka vastaa kaikkien ryhmän lasten tarpeisiin. Varhaiskasvatuksessa pedagogista toimintaa suunnitellaan, toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään. Toiminnan lähtökohtana tulisi olla lasten vahvuudet, mielenkiinnon kohteet ja tuen tarpeet. (Ahonen 2017, 8–9.) Varhaiskasvatuksen perusteet on laadittu viimeksi vuonna 2016. Perusteet velvoittavat varhaiskasvatuksen järjestäjiä, esimerkiksi kuntia, laatimaan paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman. (Opetushallitus 2016, 8.) Joensuun seudulla on yhteinen paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma 8 kunnan kesken. Outokumpu kuuluu seudullisen varhaiskasvatussuunnitelman piiriin. Se astui voimaan 1.8.2017. (Heinäveden kunta, Joensuun kaupunki, Juuan kunta, Kontiolahden kunta, Liperin kunta, Outokummun kaupunki & Polvijärven kunta 2017, 3).

2.3 Perhepäivähoito osana varhaiskasvatusta

Varhaiskasvatusta voidaan tarjota lapselle päiväkodissa tai perhepäivähoidossa. Perhepäivähoidolla tarkoitetaan yksityiskotia tai muuta kodinomaista paikkaa,

jossa lapsen hoito järjestetään. (Varhaiskasvatustalaki 540/2018.) Parrilan (2002, 25) mukaan vanhimpana päivähoidon muotona voidaan pitää juuri perhepäivähoitoa. Usein perhepäivähoitaja toimii omassa kodissaan. Perhepäivähoitajalla voi olla hoidettavanaan 4 kokopäiväistä ja 1 osapäiväinen lapsi. Perhepäivähoitajat voivat toimia myös työpareina, jolloin lapsia voi olla ryhmässä jopa 9. Koska perhepäivähoito on osa varhaiskasvatusta, se noudattaa kaupungin omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa, joka pohjautuu varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. (Outokummun kaupunki 2018.)

Perhepäivähoidon vahvuudet ovat pieni ryhmä ja kodinomaisuus. Leikillä on suuri merkitys arjen taitojen opettelussa. Turvaa lapselle luo tuttu hoitaja. (Helsingin kaupunki 2019.) Perhepäivähoitajat vastaavat itse oman ryhmänsä toiminnasta. He ovat kasvatuksen ammattilaisia, joiden tulee tarjota turvallinen ja pedagogisesti laadukas kasvu- ja oppimisympäristö lapsille. Haasteena voi olla ryhmässä olevat hyvin eri-ikäiset lapset. Perhepäivähoitajat vastaavat myös lapset hoidosta ja huolenpidosta, monipuolisesta ravinnosta, levosta, liikunnasta ja säännöllisestä päivärytmistä hoitopäivän aikana. Myös lapsen vanhempien tukeminen, ohjaaminen ja neuvominen kuuluvat perhepäivähoitajan tehtäviin. (Parrila 2002, 20, 32.) Tavoitteellista toiminnan suunnittelua ja toteuttamista tukee perhepäivähoidon johtaminen (Opetushallitus 2016, 17). Usein perhepäivähoitajilla on lähesmiehenä perhepäivähoidon ohjaaja, jonka tehtävänä on ohjata ja valvoa perhepäivähoitajia ja varmistaa hoidon laatu (Parrila 2002, 33). Outokummussa perhepäivähoidon ohjaajana ja perhepäivähoitajien esimiehenä toimii varhaiskasvatuksen johtaja.

2.4 Lasten laaja-alainen osaaminen kehittyy oppimisen alueiden avulla

Laaja-alainen osaaminen varhaiskasvatuksessa tarkoittaa kokonaisuutta, jossa yhdistyvät tiedot, taidot, arvot, asenteet ja tahto. Se on tiedon ja taidon hyödyntämistä erilaisissa tilanteissa. Laaja-alainen osaaminen kehittyy läpi elämän. Se auttaa ihmistä toimimaan yksilönä yhteiskunnassamme. Jotta laaja-alainen osaaminen vahvistuu, tulee pedagogisen toiminnan olla laadukasta varhaislapsuudessa. (Opetushallitus 2016, 21.) Lasten kasvamiseen ja oppimiseen vaikuttaa

suuresti aikuisten arvot, asenteet, uskomukset ja tahto. Mitä lapset omaksuvat laaja-alaisesta osaamisesta, on riippuvaista aikuisten suhtautumisesta siihen. (Ahonen 2017, 44.) Laaja-alainen osaaminen on jaettu viiteen osaamisen osa-alueeseen (kuvio 1), joista monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on yksi. (Opetushallitus 2016, 22.) Nämä osa-alueet vaikuttavat varhaiskasvatuksen toimintaan ja oppimisympäristöihin sekä siihen, miten lasta tuetaan kasvamaan, kehittymään ja oppimaan. Osa-alueiden tulee olla läsnä kaikessa toiminnassa, sen suunnittelussa ja kehittämisessä. (Ahonen 2017, 46.)

Kuvio 1. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet (mukaellen Opetushallitus 2016, 22).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa esitellään viisi oppimisen aluetta. Nämä tukevat lasten laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Ne ovat pedagogisen toiminnan ydintä niin tavoitteellisesti kuin sisällöllisesti. Oppimisen alueet ohjaavat henkilökuntaa toiminnan suunnittelussa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota lapsille monipuolisia kokemuksia näiltä eri alueilta. Oppimisen alueita ovat

Kielten rikas maailma, Ilmaisun monet muodot, Minä ja meidän yhteisömme, Tutkin ja toimin ympäristössäni sekä Kasvan, liikun ja kehityn. Oppimisen eri alueiden aihepiirejä yhdistelemällä ja soveltamalla lapsille voidaan tarjota monipuolista pedagogista toimintaa. Tärkeätä on huomioida, että toiminta edistää lapsen kehitystä ja oppimista eri ikäkausina. (Opetushallitus 2016, 22, 39.)

Jokaisella oppimisen alueella on omat tavoitteet ja tehtävät. Kielten rikas maailma keskittyy lapsen kielelliseen kehitykseen, sillä se tukee kaikkea oppimista. Kielen avulla lapsi muun muassa saa käsityksen itsestään vuorovaikutuksessa muiden kanssa sekä säätelee tunteitaan. Rikas kielimaailma kehittää lapsen kieltä. Myös ajattelu jäsentyy kielen avulla. (Ahonen 2017, 165–167.) Kielen kehityksen tukeminen vaikuttaa myös monilukutaidon kehitykseen (Opetushallitus 2016, 40).

Varhaiskasvatuksessa olisi tärkeää dokumentoida lasten kielen käyttöä. Jotta monilukutaito kehittyy, tulee myös visuaalisia, auditiivisia ja audiovisuaalisia viestejä ja tekstejä käyttää lasten kanssa. Ilmaisun monet muodot auttavat lapsia kehittymään niin yksilöinä kuin ryhmän jäsenenä. Myös monilukutaito kehittyy esimerkiksi taiteeseen ja kulttuuriperintöön perehtymällä. Taide auttaa tunteiden ja ajatusten ilmaisussa. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt tulisi rakentaa siten, että taidekasvatuksen toteuttaminen onnistuu. Erilaisten projektien eri vaiheiden dokumentointi tuotoksen lisäksi on tärkeää. Dokumentoinnin avulla voidaan mieleen palauttaa oivalluksen ja oppimisen hetkiä. Dokumentointimenetelmien tulee olla monipuolisia, esimerkiksi valokuvia, puhetta, tekstiä ja musiikkia. (Ahonen 2017, 168, 194–195, 197.)

Oppimisen alue Minä ja meidän yhteisömme tavoittelee varhaiskasvatuksesta kaikille yhtenäistä ja tasa-arvoista. Oppimisen alue pitää sisällään eettisen ajattelun, katsomuskasvatuksen, mediakasvatuksen sekä lähiyhteisön menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden. (Ahonen 2017, 223, 227, 233, 240.) Lähiyhteisön monimuotoisuuden ymmärtäminen ja siinä toimimisen harjoittelu kuuluu varhaiskasvatuksen tehtäviin (Opetushallitus 2016, 43). Tutkin ja toimin ympäristössäni antaa tilaa matemaattiselle ajattelulle sekä ympäristö- ja teknologiakas-

vatukselle. Havainnointi, ihmettely, luovuus ja ongelmaratkaisu ovat keinoja oppia. Tieto- ja viestintäteknologian lisäksi teknologiaa on myös liikenne ja sen välineet sekä maa- ja metsätalous. (Ahonen 2017, 249, 257, 265, 267.) Viimeisen oppimisen alueen Kasvan, liikun ja kehityksen tavoitteet liittyvät liikkumiseen, ruokakasvatukseen, terveyteen ja turvallisuuteen (Opetushallitus 2016, 46).

3 Tieto- ja viestintäteknologian rooli varhaiskasvatuksessa

3.1 Teknologiakasvatus ja monilukutaito

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa yhtenä laaja-alaisen osaamisen tavoitteista on tieto- ja viestintäteknologia ja monilukutaito. Se kytkeytyy lähes jokaiseen oppimisen alueeseen joko suoraan tai välillisesti. Teknologiakasvatus on sisällytetty oppimisen alueeseen Tutkin ja toimin ympäristössäni. Monilukutaitoa ja tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan niin arjessa, vuorovaikutuksessa kuin osallistumisessa yhteiskuntaan. Koulutuksellinen ja kasvatuksellinen tasa-arvo edistyy näiden avulla. Jotta nämä taidot voivat kehittyä, niitä tulee tukea varhaiskasvatuksessa. Työtapojen tulee olla monipuolisia, joten tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen toiminnassa on perusteltua. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tutustuttaa lapsi erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, soveluksiin ja peleihin. Tieto- ja viestintäteknologian roolia arkielämässä tutkitaan ja havainnoidaan. Itse kokeilemalla, esimerkiksi sisällöntuottamisella, lapsen luova ajattelu ja yhteistoiminnan taidot kehittyvät. Varhaiskasvatus ohjaa lasta tieto- ja viestintäteknologian turvalliseen ja monipuoliseen käyttöön. Myös lasten omia laitteita ja leluja voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksessa. Tieto- ja viestintäteknologia kuuluu myös yhdeksi osaksi lapsen oppimisympäristöä. (Opetushallitus 2016, 23–24, 32, 38, 44.) Sen avulla oppimisympäristö laajenee ympäri maailman (Ahonen 2017, 58).

Käsitteiden, asioiden ja esineiden nimeäminen, kulttuuripalvelujen hyödyntäminen, viestien tuottaminen, tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden käyttäminen ja digitaalisen dokumentoinnin hyödyntäminen ovat osa monilukutaitoa ja tieto- ja

viestintäteknologista osaamista. Monilukutaito on ymmärrystä siitä, että tekstit voivat olla myös puhuttuja, audiovisuaalisia tai digitaalisia. Monilukutaitoa on kuvan-, perus- ja medialukutaidot sekä numeerinen lukutaito. Lasten kannustaminen erilaisiin viestintätapoihin ja tulkintoihin on osa monilukutaidon opettamista. (Ahonen 2017, 56–57.) Monilukutaidosta voidaan puhua myös multimodaalisena lukutaitona. Myös ilmaisu kuuluu lukemiseen. Pienet lapset ilmaisevat itseään monin eri tavoin, kuten piirtämällä, leikkimällä, elein ja ilmein. Varhaiskasvatuksessa on luontaista tarjota lapselle erilaisia tapoja itseilmaisuun. (Kupiainen 2007, 19–21.)

Teknologian avulla lasten toimintaympäristöt laajentuvat, minkä vuoksi syntyy uusia tapoja toimia, saavuttaa ja tuottaa tietoja. Myös yhteydenpito toisiin helpottuu. Se toimii oppimisen ja vuorovaikutuksen työvälineenä. Teknologia voi myös tukea kasvattajien työtä edistämällä tiedon hankkimista ja jakamista sekä vuorovaikutusta. Digilaitteiden avulla toiminnan dokumentointi onnistuu. Video- ja valokuvaus myös rikastuttavat lasten oppimista. (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 94–95.)

3.2 Mediakasvatus

Median rooli on merkittävä nykylasten elämässä. Mediympäristön merkitys on suuri, sillä se vaikuttaa lapsen identiteettiin sekä kasvattaa ja sosiaalistaa lasta. Media on kasvuympäristö siinä missä koti ja päiväkotikin. (Kupiainen 2007, 17). Lapset kasvavat jo pienestä pitäen median ympäröimänä (Kotilainen 2011, 70). Median rooli on hyvin keskeinen ja merkittävä, sillä se tarjoaa mahdollisuuksia vuorovaikutukseen, tiedon hankkimiseen ja viihtymiseen. Mediaa on muun muassa kuvat, äänet, sadut ja elokuvat. Mediasisällöt tulevat lasten leikkeihin ja sosiaalisiin suhteisiin ja näin siitä tulee osa lapsen elämää. Media tarjoaa sekä mahdollisuuksia että haasteita, jotka kasvattajan tulee tiedostaa. Mediakulttuuri on voimavara, sillä se on lapsen keskeinen toiminta- ja oppimisympäristö. (Stakes 2008, 6.)

Mediakasvatus kuuluu oppimisen alueeseen Minä ja meidän yhteisömme. Opetushallituksen (2016, 44) mukaan lasten aktiivinen toimiminen ja itseilmaisu yhteisössä ovat mediakasvatuksen tehtäviä. Mediakasvatuksen tavoitteena on mediataitojen ja -lukutaidon harjaantuminen. Tehtävänä on edistää turvallista tapaa käyttää mediaa sekä hyötyä ja nauttia siitä. Mediakasvatuksen yhtenä osana on teknologiakasvatuksellinen näkökulma, joka on erilaisten teknisten välineiden hyödyntämistä opetuksen välineenä tai kohteena. Muita näkökulmia ovat ilmaisuullisuus, yhteiskunta- ja kulttuurikriittisyys sekä suojelullinen näkökulma. (Stakes 2008, 7.) Mediakasvatuksen tulisi olla tietoista ja kokonaisvaltaista eikä aikuisten oma kriittisyys mediaa kohtaan saisi heijastua työhön lasten kanssa. Nykyisin myös sosiaalinen media on osa lasten elämää, joten kasvattajan tulisi tietää perustiedot myös siitä. Monipuolisten menetelmien hyödyntäminen mediakasvatuksen toteuttamisessa on tärkeää. Kannustaminen medialaitteiden ja sovellusten käyttöön kuuluu varhaiskasvattajan tehtäviin. Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen ja monilukutaito kehittyvät mediakasvatuksen avulla. (Ahonen 2017, 241–243.)

Medialla on vaikutusta myös lapsen tunne-elämän kehittymiseen. Aikuisen rooli on merkittävä, ettei lapsi joudu liian aikaisin kokemaan liian voimakkaita tunnekokemuksia eli altistu ikätasoon sopimattomaan materiaaliin. Mediasta kumpuavat roolimallit vaikuttavat minäkuvan kehitykseen. Siksi mediataitojen kasvattaminen on tärkeää. Lapsen sekä kasvattajan tulisi olla mediaa hallitseva aktiivinen ja viisas toimija. (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 103, 105, 108.) Mediakasvatuksen keinoin lapsen, mutta myös kasvattajan maailma voi avartua. Myös lapsen omia mielenkiinnon kohteita voi hyödyntää mediakasvatuksen avulla. (Kupiainen 2007, 22.)

Monipuolinen mediakasvatus vahvistaa lapsen taitoja, kuten ryhmätyöskentelyä, vuorovaikutusta, vastuunottoa ja valintojen tekemistä. Monipuoliseen mediakasvatukseen kuuluu kokeileminen, tekeminen, eläytyminen ja vuorovaikutus. Yhdessä tekeminen vahvistaa omaa merkityksellistä kokemusta. Lapsi voi löytää itsestään uusia puolia, rohkaistua ja ylittää itsensä. Prosessin tekeminen on usein tärkeämpää kuin valmis tuotos. Kasvattajan on tärkeää antaa lapsille tilaa tuoda

ilmi omia ideoita ja ajatuksia. (Niinistö & Sintonen 2007, 27–29.) Mediakasvatukseen kuuluu lapsen mahdollisuus tuottaa itse erilaisia mediaesityksiä. Lapsen luovuus, toiminnallisuus ja itseilmaisuus kehittyvät omien mediaesitysten avulla. (Hietala & Pentikäinen 2007, 63.)

3.3 Tablettien pedagoginen hyödyntäminen

Asenteet teknologiaa kohtaan saattavat olla vieraita, sillä kun kasvattajat itse olivat lapsia, ei teknologiaa ollut yhtä paljon. Kasvattajat saattavat kokea ristiriitaisia ajatuksia. Toisaalta olisi hyvä oppia käyttämään laitteita, sillä yhteiskunta digitalisoituu koko ajan, mutta toisaalta perinteisemmät toiminnot, kuten ulkona leikkiminen tai kirjan lukeminen, nähdään tärkeämpänä toimintana lapsen elämässä. On kuitenkin lapsesta itsestään kiinni, kuinka kiinnostunut hän on teknologiasta. (Plowman & McPake 2012.) Tabletti voi tuntua oudolta välineeltä opetuksessa, mutta sen käyttäminen helpottuu taitojen kasvaessa (Hannula 2016, 78).

Tabletti sopii opetuskäyttöön hyvin sen ominaisuuksien vuoksi. Se on helposti mukana kuljetettava ja se on helppokäyttöinen kosketusnäytön vuoksi soveltuen näin eri-ikäisille ihmisille. Internetyhteyden avulla myös digitaalisia oppimisympäristöjä ja verkkosisältöjä voi hyödyntää. Tablettiin voi tallentaa kuvia, ääntä ja videoita, jotka voidaan esittää suoraan laitteelta ilman tiedonsiirtoa. Ryhmätyöskentelyssä tabletin etuna on sen liikuteltavuus lapselta toiselle. (Pönkä 2017, 210–211.) Tablettien avulla lapsi oppii teknisiä taitoja, kuten kuinka käyttää laitetta ja tehdä asioita, joita itse haluaa. Sen avulla voidaan oppia asioita ympäri maailman, erilaisista ihmisistä, kulttuureista ja paikoista. Tablettien avulla voidaan harjoitella myös keskittymistä ja sinnikkyyttä sekä vuorovaikutustaitoja. Itseluottamus lisääntyy, kun laitteen hallinta kasvaa. (Plowman & McPake 2012.) Opittavia aiheita voi rikastuttaa tabletin avulla sekä oppimisympäristöjä laajentaa. Lasten motivaation on koettu myös lisääntyvän. Yhdessä tekeminen vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja. Tärkeät taidot, kuten vuoron odottaminen ja vuorottelu, harjaantuvat tablettien ollessa käytössä varhaiskasvatuksessa. (Hannula 2016, 79, 81.)

Hyvin nuoretkin lapset voidaan ottaa mukaan teknologiakasvatukseen tablettien avulla. Tabletteja käyttävät lapset voivat olla hyvin eritasoisia niin kehitykseltään kuin käyttötaitoiltaan. Pienelle lapselle on luontaista oppia kosketuksen ja toiston avulla. Myös kokeileminen ja epäonnistuminen kuuluvat oppimiseen. Näitä kaikkia taitoja voi harjoitella tabletin avulla. Pelkkä tabletti ei kuitenkaan riitä, vaan sitä on osattava hyödyntää oikein, esimerkiksi opettavien pelien avulla. Pelejä ja applikaatioita on erilaisia. Pienille lapsille hyviä ovat esimerkiksi rakentelu- ja piirtelypelit. Niiden avulla lapsi oppii, tekemällä itse sitä, mitä hän itse haluaa. (Cohen, Hadley & Frank 2010, 2, 5.) Oppimispelien avulla lapsi oppii huomaamaan itse omat virheensä. Ne myös tukevat itsenäistä työskentelyä. Pelien käytössä tulee kuitenkin muistaa niiden pedagoginen tarkoitus ja kasvattajan tulee pohtia pelien hyödyt ja käyttötarkoitukset huolella. (Hannula 2016, 80.) Pedagogiikan tuleekin olla lähtökohtana tablettien käytössä. Lapsen motivaation lisääminen pelien avulla ei ole perusteltua. (Pönkä 2017, 210.)

Helppo tapa hyödyntää tabletteja pedagogisesti on valo- ja videokuvaus. Niiden avulla asioihin voidaan palata myöhemmin, tapahtumia voidaan muistella ja asioita nimetä sekä vuorovaikutus on vapaampaa. Lapset voivat tutkia omia mielenkiinnon kohteitaan sekä jakaa niitä muille valokuvien ja videoiden avulla. Lapsen suunnittelu-, dokumentointi- ja arviointitaidot kehittyvät. (Hannula 2016, 82.)

4 Pedagoginen dokumentointi

Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen keskeinen työväline. Sen avulla lapset ja huoltajat pääsevät mukaan toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. (Opetushallitus 2016, 37.) Dokumentointi on siis asioiden tallentamista. Kohteena voi olla esimerkiksi lasten oppimisen hetket, yksittäisen lapsen kehitys ja ajatukset sekä ryhmän toiminta. (Ahonen 2017, 140.) Dokumentit voivat olla esimerkiksi valokuvia tai videokuvausta lapsista, toiminnasta, tuotoksista tai lapsensa itsensä ottamia valokuvia. Dokumenttien avulla saadaan tietoa mm. lapsen kehityksestä, tarpeista ja toiveista. (Opetushallitus 2018.) Dokumentointi muuttuu pedagogiseksi silloin, kun sen avulla saatua tietoa hyödynnetään esimerkiksi toimintaa suunniteltaessa tai arvioitaessa. Arvioinnin kohteena voi olla

vaikkapa lasten osallisuus tai yksilöllisten tarpeiden huomioiminen. Dokumentit eivät ole ainoastaan aikuisia varten, vaan myös lapset voivat kehittää esimerkiksi ajatteluaan niiden avulla. Tärkeintä lienee, että dokumenttien avulla varhaiskasvatuksen toimintaa tehdään näkyväksi. Myös varhaiskasvattajat voivat kehittää omaa ammatillisuuttaan pedagogisen toiminnan avulla. (Ahonen 2017, 140–143.)

Digitaalisia laitteita voidaan hyödyntää pedagogisen dokumentoinnin apuvälineenä (Opetushallitus 2018). Kun lasten toimintaa dokumentoidaan digitaalisesti, toimintaa voidaan tehdä näkyväksi esimerkiksi huoltajille. Digitaalinen dokumentointi mahdollistaa lasten tuotosten, leikkien ja tarinoiden tallettamisen, esittämisen ja jakamisen. (Smeds 2018.) Digilaitteita voidaan hyödyntää esimerkiksi kuvien ottoon, videokuvaukseen ja äänen ja tarinoiden tallettamiseen (Ahonen 2017, 142). Tabletilta voi myös yhdessä lasten kanssa katsoa kuvia ja videoita. Älypuhelimelta on helppo lähettää tuotoksia suoraan huoltajille päivän aikana eikä se vie kohtuuttomasti kasvattajan aikaa.

Dokumenttien avulla lapsen päivää hoidossa tehdään näkyväksi vanhemmille. Myös lapsi voi näiden avulla arvioida itse omaa kasvuaan. Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö helpottuu ja luottamus kasvaa, kun lapsen kasvun hetkiä ja varhaiskasvatuksen arkea tehdään näkyväksi. Dokumenttien avulla lapsi saa positiivisia kokemuksia omista taidoistaan ja kasvustaan. Niiden avulla voidaan vahvistaa lapsen itsetuntoa. (Rintakorpi 2007, 107.)

5 Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt aiheesta

Mediakasvatusseura ry:n toteuttama Lasten mediabarometri -tutkimus on selvittänyt 0–8-vuotiaiden lasten mediankäyttöä Suomessa vuosina 2010 sekä 2013. Tutkimuksen mukaan media ympäröi lapset jo vauvasta saakka ja suurin osa alle 2 -vuotiaista lapsista käyttää mediaa, esimerkiksi kuuntelemalla äänitteitä. Mediankäyttö lisääntyy ja monipuolistuu lapsen kasvaessa, joten on perusteltua, että medialukutaitojen edistäminen kuuluu osaksi varhaiskasvatusta. (Kotilainen

2011, 8, 70.) Internetin käyttö 2010-luvulla on kasvanut pienten lasten keskuudessa. Myös erilaisten laitteiden käyttö (esim. tabletit ja älypuhelimet) ja digitaalisten pelien pelaaminen on lisääntynyt. (Suoninen 2014, 69–72.)

Pekka Mertalan (2018) tutkimus, ”Two worlds collide? Mapping the third space of ICT integration in early childhood education”, kartoittaa tieto- ja viestintäteknologian roolia varhaiskasvatuksessa niin lasten kuin lastentarhaopettajaopiskelijoiden näkökulmasta. Tuloksena on, että tieto- ja viestintäteknologian merkitys eroaa näiden kahden välillä. Lapset mieltävät sen viihteeksi, kun taas opettajaopiskelijat oppimisen ja opettamisen välineeksi. Jotta pedagoginen toiminta, jossa tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään, olisi lapsille merkityksellistä, ”tulee tieto- ja viestintäteknologiaa käsitellä (media)kulttuurisena ilmiönä ja toiminnassa tulee olla tilaa lasten näkemyksille ja kokemuksille”. (Mertala 2018a, 7.) Varhaiskasvattajan tehtävänä on tarjota lapsille uusia näkökulmia ja toimintarooleja ja opettaa kriittisyyttä. Peleistä oppimisen sijaan voidaan puhua peleistä opettamisesta. Se voi olla erilaisten asioiden käsittelyä lasten kanssa. (Mertala 2018b, 174.)

Pro gradu -tutkielmassa Kleemola (2017) on selvittänyt varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lastentarhanopettajien käsityksiä tieto- ja viestintäteknologian pedagogisesta käytöstä ja mediakasvatuksesta. Tutkimus toteutettiin internet-kyselynä ja siihen vastasi 34 lastentarhanopettajaa. Tutkimustuloksista selvisi, että laitteita käytetään sekä viihde- että opetuskäytössä. Viihdekäyttö tarkoittaa mm. pelaamista, kun taas opetuskäyttö on tiedonhaku, teknisen osaamisen kehittämistä ja oppimisympäristön laajentamista. Laitteita voi käyttää lasten motivoimiseen sekä oppimisen tukena, esimerkiksi videokuvaamalla lasten esityksiä. Yksi tärkeä osa on myös laitteiden käyttäminen oman työn tukena, kuten havainnoinnissa, suunnittelussa ja dokumentoinnissa. Tutkimuksessa selvisi, että tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään melko vähän eri syiden vuoksi, joita ovat budjetti, osaamattomuus tai negatiivinen asenne. Osasta vastauksista ilmeni negatiivisuus koko teknologista nyky-yhteiskuntaa kohtaan, josta varhaiskasvatus halutaan pitää erillisenä. Toisaalta taas osa tutkimukseen osallistujista koki kuitenkin tieto- ja viestintäteknologian ja sen opettelun tärkeäksi yhteiskunnassamme ja mielsivät sen osaksi varhaiskasvatusta. Laitteiden käyttöä varhaiskasvatuksessa

tarkasteltiin myös tasa-arvon näkökulmasta. Kaikilla lapsilla ei ole mahdollisuutta käyttää laitteita kotona, joten varhaiskasvatukseen tulisi tarjota mahdollisuus siihen. Mediakasvatuksen osalta vastaajat kokivat laitteiden vähyyden esteeksi sen toteuttamiselle. Mediakasvatus ei kuitenkaan ole sidoksissa laitteiden määrään, joten tutkija arvelee suurimman syyn olevan motivaation puuttumisen sen toteuttamiselle. (Kleemola 2017, 2, 28–31, 38–50.)

Myös Koivula ja Mustola (2017b, 37–50) ovat selvittäneet, millaisia jännitteitä varhaiskasvatuksessa koetaan digiloikassa. He tutkivat, millaisia kokemuksia sekä lastentarhanopettajilla että esiopetusikäisillä lapsilla oli tablettien hyödyntämisestä opetuksessa. Tutkimus kohdistui kuntaan, jossa oli hankittu kaikkiin esiopetusryhmiin tabletit sekä koulutettu henkilökuntaa niiden käyttöön. Tutkijat pohivatkin, etteivät tulokset välttämättä olisi verrannollisia kunnissa, joissa teknologiaa ja koulutusta ei ole tarjolla samassa laajuudessa. Tutkimus tehtiin haastatteluin ja kyselyin. Otanta oli melko pieni. Tutkimuksessa selvitettiin, millaisia jännitteitä varhaiskasvatuksessa on lasten ja kasvattajien kokemana tablettien käytössä. Tuloksista käy ilmi, että lapset ovat pääasiassa taitavia tablettien käyttäjiä ja kokevat sen käytön helppona. Myös aikuiset ajattelevat näin lapsista. Aikuisten keskuudessa esiintyy epävarmuutta ja osaamisen puutetta. Sukupolvijärjestys horjuu, sillä ei ole perinteistä aikuinen opettaa – lapsi oppii -mallia, vaan välillä lapsi voi opettaa aikuista tai aikuinen saa oppia toiselta aikuiselta. Aikuinen opettaa myös lasta. Näin teknologia on niin sanotusti yhdessä tekemisen aluetta. Lapset kokivat, että aikuisia on vain yksi sukupolvi, kun taas aikuiset kokivat, että on nuoremmat opettajat ja vanhemmat opettajat. Nuoremmat ovat taitavampia tabletin käyttäjiä mutta kaipaisivat enemmän koulutusta siihen, kuinka hyödyntää tablettia pedagogisesti. Vanhempien opettajien keskuudessa asenteet saattavat olla kielteisempiä sekä tabletin tekninen hallinta heikkoa. Heillä kuitenkin olisi vuosien tuomaa kokemusta pedagogiikasta, jos sitä vain osattaisiin hyödyntää tablettien avulla. Asiasta pitäisi käydä yhteistä keskustelua, jotta uusia näkökulmia sekä yhteistä oppimista tapahtuisi.

6 Opinnäytetyön lähtökohdat

6.1. Toimeksiantaja ja alustava idea

Toimeksiantajani on Outokummun kaupungin varhaiskasvatus. Opinnäytetyöni kohderyhmänä ovat kaupungin perhepäivähoitajat. Outokummun kaupungilla on 13 perhepäivähoitajaa toimintakaudella 2018–2019. Suurin osa hoitajista toimii työparina eli tiimissä on kaksi hoitajaa ja 8 lasta. Myös yksin omassa kotonaan työskenteleviä perhepäivähoitajia on. Outokummussa perhepäivähoidon piirissä keväällä 2018 oli 58 lasta iältään 1–5:een vuotta. (Reijonen 2019.)

Sain idean ja toimeksiannon opinnäytetyöhöni toimeksiantajalta lokakuussa 2018. Outokummun kaupungin perhepäivähoitajien käyttöön toivottiin tabletteja, sillä niitä ei ollut ollenkaan. Myöskään koulutusta ei tablettien pedagogisesta hyödyntämisestä ole ollut. Ideana oli toteuttaa perhepäivähoitajien käyttöön hankittavien tablettien ympärille ns. työkalupakki, joka mahdollistaisi tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisen arjen kasvatustyössä ja uuden laitteen käyttöönotto helpottuisi. Otin opinnäytetyöaiheen ilolla vastaan, sillä halusin oppia uutta sekä olla mukana kehittämässä varhaiskasvatusta vastaamaan niitä tavoitteita, joita varhaiskasvatussuunnitelman perusteet velvoittaa.

Jokaisen hoitajan käytössä on jo älypuhelin. Opinnäytetyönäni lähdin suunnittelemaan kokonaisuutta, joka pitäisi sisällään monipuolisia tapoja hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa tabletin tai älypuhelimien avulla pienten lasten kanssa. Kokonaisuudesta löytyisi toiminnallisia menetelmiä, jotka kytkeytyvät varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisiin oppimisen alueisiin.

6.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli tuoda tieto- ja viestintäteknologiaa perhepäivähoidon arkeen. Tavoitteena oli helpottaa uusien iPadien käyttöönottoa. Keinona tähän oli tuottaa perhepäivähoitajille uusia tapoja ja työkaluja hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa arjen kasvatustyössä sekä pedagogisessa dokumentoinnissa. Opinnäytetyön tuotoksena on työkalupakki lasten ja hoitajien käyttöön.

Työkalupakki sisältää tabletin oppimispelieineen sekä ohjeita ja valmiita toiminnallisia menetelmiä, joissa hyödynnetään tablettia ja jo olemassa olevia älypuhelimia. Mukana on myös vinkkejä, jotka auttavat pedagogisessa dokumentoinnissa.

Lasten näkökulmasta opinnäytetyöni tavoitteena oli mahdollistaa uusi tapa oppia ja tutkia. Tavoitteena oli tuottaa lapsille uusi, digitaalinen oppimisympäristö, joka tukee oppimisen eri alueita tukien näin laaja-alaista osaamista. Lisäksi tablettien avulla luodaan tasa-arvoisempaa varhaiskasvatusta valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Oman ammatillisen kasvun kannalta opinnäytetyön aihe oli tarpeeksi haastava. Tieto- ja viestintäteknologia on yksi osaamisvahvuksistani, mutta esimerkiksi tablettia en ole aiemmin juurikaan käyttänyt. Halusin myös oppia kytkemään varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteita käytännön työhön. Henkilökohtaisena tavoitteenani oli osata luoda pedagogisesti monipuolinen kokonaisuus varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteiden mukaisesti.

7 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

7.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

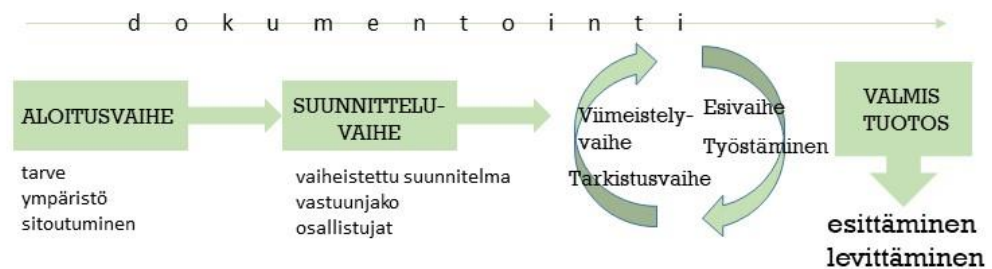
Opinnäytetyöni on toimeksiannon mukaisesti toiminnallinen opinnäytetyö. Vilkan ja Airaksisen (2003, 9–10, 16) mukaan toiminnallinen opinnäytetyö yhdistää käytännön toteutuksen ja sen raportoinnin. Se on hyvin käytännönläheinen ja työelämälähtöinen. Tavoitteena toiminnallisessa opinnäytetyössä on esimerkiksi käytännön toiminnan opastaminen tai toiminnan järjestäminen, kuten perehdyttämisopas tai tapahtuman toteuttaminen. Tuotos voi esimerkiksi olla kansio, opas, kotisivut tai näyttely. Toiminnallinen opinnäytetyö vaatii usein toimeksiantajan.

Toiminnallisessa opinnäytetyössäni sain idean suoraan toimeksiantajalta, joten opinnäytetyön aihe vastaa hyvin käytännön tarpeisiin. Aihe on itseäni kiinnostava ja kehittävä. Tämän opinnäytetyön toiminnalliseen kokonaisuuteen kuului lear-

ning cafe -työpaja perhepäivähoitajille, työkalupakin kokoaminen ja sen testaaminen perhepäivähoitoryhmissä lapsiryhmäohjauksineen. Lisäksi perehdytin perhepäivähoitajia työkalupakin käyttöönottoon. Opinnäytetyöprosessini tuotos on työkalupakki iPadin käyttöön varhaiskasvatuksessa.

7.2 Opinnäytetyötä ohjaava prosessi

Opinnäytetyöprosessini mukailee Salosen (2013, 16–19) kehittämistyön konstruktivistista mallia. Malliin kuuluu työn huolellinen suunnittelu ja sen vaiheistaminen, toiminnasta oppiminen ja osallistaminen. Myös tutkimuksellinen ote ja monipuolinen menetelmäosaaminen ovat mukana koko kehittämistyön ajan. Koko kehittämisen ajan tapahtuu reflektiota. Mallin mukaiset vaiheet ovat esiteltä kuviossa 2. Palaan opinnäytetyöni eri vaiheisiin tarkemmin luvussa 8, Opinnäytetyöprosessi.

Kuvio 2. Konstruktivistinen malli (mukaillen Salonen 2013, 20).

Valitsin konstruktivistisen mallin, koska se sopi hyvin opinnäytetyöni luonteeseen. Kohderyhmä eli perhepäivähoitajat ovat mukana prosessin eri vaiheissa. Toimintavaiheessa voidaan palata takaisin työstämisvaiheeseen, jos tarkistusvaiheessa huomataan korjattavaa tai puutteita. Näin työkalupakista voidaan kehittää parhaalla mahdollisella tavalla käyttäjiä palveleva.

7.3 Osallistamisen menetelmät

Osallistamisen avulla saadaan palvelut kohdistettua ja mukautettua käyttäjien tarpeiden mukaan (Turja 2011, 26). Käyttäjät myös tuntevat itsensä tärkeiksi saadessaan äänensä kuuluviin, jolloin uuden työvälineen käyttöönotto helpottuu (Wedell 2011). Osallistin sekä perhepäivähoitajia että lapsia prosessin eri vaiheissa. Osallistaminen on tärkeää, sillä lapset ja perhepäivähoitajat tulevat olemaan työkalupakin käyttäjiä.

Learning cafe, suomennettuna oppimiskahvila, on yhteistoiminnallinen tiedonkeruumenetelmä. Se soveltuu yli 12 henkilön ryhmille. Menetelmän avulla ryhmä keskittyy ratkaisemaan kysymyksiä tai pohtimaan tiettyä teemaa yhdessä. Suurempi ryhmä jaetaan pienryhmiin, joista jokainen saa käsiteltäväkseen yhden kysymyksen. Jokaisesta ryhmästä valitaan puheenjohtaja, joka pysyy samassa pöydässä koko työpajan ajan. Puheenjohtaja kirjaa tulleet ajatukset ylös suurelle paperille. Pöydässä voi olla myös post it -lappuja, joille ryhmäläiset voivat kirjoittaa ajatuksiaan. Tietyn ajan kuluttua ryhmä vaihtaa seuraavan kysymyksen äärelle ja puheenjohtaja esittelee heille edellisen ryhmän ajatukset, joita voidaan jatkaa tai lisätä uusia. Kun jokainen ryhmä on kiertänyt jokaisen pöydän, käydään tulokset yhdessä läpi, siten että puheenjohtaja esittelee tulokset. (Innokylä 2019.)

Valitsin learning cafen osallistamisen menetelmäksi, sillä se mahdollisti kaikkien hoitajien osallisuuden yhtä aikaa. Sen avulla käyttäjien toiveet ja mielipiteet saadaan esille. Menetelmä mahdollistaa myös konkreettisen vuoropuhelun ja läsnäolon.

Valitsin osallistamisen menetelmäksi myös työkalupakin testaamisen lapsiryhmissä. Testaajiksi valikoituneet vapaaehtoiset hoitajat testasivat työkalupakkia kuukauden ajan lapsiryhmässään ja antoivat siitä palautetta. Testijaksoon sisältyi myös lapsiryhmissä toteutetut lyhyet toimintatuokiot, jotka ohjasin. Näin lapsetkin pääsivät osallisiksi opinnäytetyöprosessiin. Testaaminen kuuluu osaksi konstruktivistisen mallin mukaista tarkistusvaihetta.

7.4 Tiedon tuotannon menetelmät

Kehittämistyössä tiedon tarpeet voivat muuttua prosessin eri vaiheissa, jolloin eri menetelmien käyttö on perusteltua (Rantanen & Toikko 2009, 73). Toiminnallisessa opinnäytetyössä voidaan käyttää tutkimuksellista selvitystä, jotta tietoon saadaan kohderyhmän tarpeet. Aineistoa ei tarvitse analysoida yhtä tarkasti kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. Vastaukset antavat suunnan sille, millainen opinnäytetyön tuotos tulee sisällöllisesti olemaan. Tämä onkin tavoitteena, kun selvitystä lähdetään tekemään. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 57, 60, 62.)

Learning cafe -menetelmää voidaan käyttää haastattelussa ryhmää. Hirsjärven, Remeksen & Sajavaaran (1997, 199–200) mukaan ryhmähaastattelun tehokkuus perustuu tiedon saamiseen usealta henkilöltä yhtä aikaa. Myös aremmat ihmiset saattavat kokea ryhmähaastattelun mielekkäämmäksi tutkimusmenetelmäksi. Ryhmältä saatu tuki voi auttaa, mutta vaarana on myös ryhmässä olevat kontrolloivat henkilöt. Nämä tulee huomioida analyysivaiheessa. Kun tavoitteena on selvittää ammattilaisten näkemyksiä, ryhmähaastattelu voi toimia siinä hyvin (Vilkkä & Airaksinen 2003, 63).

Valitsin learning cafen tiedon tuotannon menetelmäksi, koska se mahdollistaa samalla käyttäjien osallistamisen kehittämistyöhön. Learning cafen avulla saadaan tietoa jokaiselta ryhmän jäseneltä yhtä aikaa. Menetelmän avulla pystytään myös jakamaan kokemuksia ja ajatuksia aiheesta myös kohderyhmän jäsenten kesken. Learning cafessa jokaisella osallistujalla on mahdollisuus kertoa haluamansa joko keskustellen tai kirjoittaen.

Kysely on yksi tiedon tuotannon menetelmistä. Kyselyn avulla vastaajilta kerätään tietoa täsmälleen samalla tavalla. Informoitu kysely jaetaan vastaajille henkilökohtaisesti. Se mahdollistaa kyselyn tarkoituksen kertomisen ja mahdollisiin kysymyksiin vastaamisen. Kyselylomakkeen avulla voidaan pyytää arviointeja. Avoimet kysymykset sopivat tosiasioiden kysymiseen. Ne mahdollistavat asioiden kertomisen, siten kuin vastaaja haluaa ne kertoa. Myös taustakysymyksiä, kuten koulutusta ja ikää, voidaan lomakkeisiin sisällyttää. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 182, 184-187, 190.) Valitsin kyselyn yhdeksi tiedon tuotannon menetelmäksi, koska sen avulla on mahdollista saada tarkkaa tietoa työkalupakin

toimivuudesta lapsiryhmissä. Käytin kyselyä testijakson yhteydessä työkalupakin arvioinnissa.

Havainnointi mahdollistaa suoran ja välittömän tiedon saamisen suoraan kohde-ryhmältä sen luonnollisessa ympäristössä (Hirsjärvi ym. 1997, 202). Osallistuvan havainnoinnin avulla tutkittavien kanssa ollaan vuorovaikutuksessa ja osallistutaan yksilöiden ja ryhmien arkeen. Osallistuvan havainnoitsijan täytyy päästä sisälle yhteisöön ja luoda luottamuksellinen suhde sen jäseniin. (Vilka 2005, 120, 122.) Havainnoin ohjaamiani toimintatuokioita tekemäni tuotoksen näkökulmasta. Valitsin havainnoinnin tiedon tuotannon menetelmäksi, jottei toimintatuokiot olisi ainoastaan osallistamista varten. Tuokioilla tehtyjen havaintojen kautta tuotosta pystyy konkreettisesti arvioimaan kohde-ryhmän näkökulmasta. Näin en ole pelkästään perhepäivähoitajilta saamani tiedon varassa tuotoksen toimivuutta arvioitaessa. Hirsjärven ym. (1997, 203) mukaan haasteena havainnointitilanteissa voi olla tiedon tallettaminen. Se on muistinvaraista, jos havaintoja ei pysty heti kirjaamaan ylös. Osallistuva havainnointi ei ole niin jäsenelty, vaan tilanteen mukaan muovautuvaa.

7.5 Arviointimenetelmät

Palautteen pyytäminen projektin eri vaiheissa toimii jatkuvana arviointina. Pyysin palautetta learning cafen jälkeen Kahoot!-sovelluksen avulla pienellä kyselyllä. Valitsin tämän menetelmän siksi, koska opinnäytetyöni aihe sisältää tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä ja Kahoot! toimii älypuhelimien tai tabletin välityksellä. Näin perhepäivähoitajat oppivat myös uuden työkalun, jota voisi hyödyntää vaikkapa vanhempainilloissa. Kahoot! on sovellus, jota voi käyttää erilaisten kilpailujen tai kyselyjen pitämiseen. Sen käyttäminen on helppoa ja yksinkertaista. Kahoot! ei myöskään vaadi minkään sovelluksen asentamista laitteeseen, vaan sitä voi käyttää myös selaimessa. (Pönkä 2017, 155.) Laadin kysymykset etukäteen ja kehotin perhepäivähoitajia vastaamaan nimimerkillä, jotta vastaukset jäisivät anonyymeiksi ja kriittisempikin vastaus olisi helpompi antaa. Kysymykset ja vastausvaihtoehdot ovat esitettyinä kuviossa 3. Palautteen tulokset löytyvät luvusta 9.4 Jatkuvan arvioinnin tulokset.

Kuvio 3. Kahoot! -kysymykset palautteenantoon työpajan jälkeen (Kuva: Suvi Kampuri).

Salosen (2012, 18) mukaan toimijoiden yhteinen arviointi tuotoksesta on tärkeää, jotta sitä voidaan vielä muokata tai ryhtyä viimeistelemään. Työkalupakin testaamisen jälkeen pyysin palautetta testiryhmiltä kirjallisesti, jotta pystyin tarvittaessa muokkaamaan lopullista tuotosta. Sitoutin testiryhmät palautteenantoon jo testiryhmiä valitessani. Laadin palautelomakkeen, joka löytyy liitteestä 4. Kirjallisen palautteen hyöty on, että se on yksityiskohtaisempi ja se säilyy dokumenttina niin kauan kuin on tarvetta (Ahonen & Lohtaja-Ahonen 2011, 133). Lomakkeen laadinnassa tulee olla huolellinen, jotta saa vastauksen tarvitsemiinsa kysymyksiin. Myös ulkoasun tulee olla selkeä. Kysymykset ovat avoimia, joten niille tulee olla riittävästi tilaa. (Hirsjärvi ym. 1997, 193.) Palautelomake oli rakennettu siten, että hoitaja pystyi antamaan palautetta erikseen jokaisesta toiminnosta (lorukortit, toimintakortit, sovellukset, vinkit). Lisäksi kysymykset koskivat kokonaisuuden onnistuneisuutta ja kehittämistarpeita. Tavoitteena oli, että jokainen hoitaja, myös työparina työskentelevä, täyttää lomakkeen. Annoin palautelomakkeen luettavaksi ulkopuoliselle taholle ennen sen menemistä hoitajille, jotta voisin arvioida

sen selkeyttä, luettavuutta ja ymmärrettävyyttä. Muutoksia lomakkeeseen ei tullut. Prosessin päättyessä pyysin myös toimeksiantajan edustajalta opinnäytetyökokonaisuudesta kirjallisen, avoimen palautteen. Palaute tukee omaa ammatillista kehittymistäni.

Opinnäytetyöpäiväkirja on yksi arvioinnin väline. Vilkan ja Airaksisen (2003, 19–22) mukaan opinnäytetyöpäiväkirja toimii dokumenttina ja oman muistin tukena koko prosessin ajan. Se myös auttaa raportin kirjoittamisessa. Päiväkirjaan kirjaetaan ylös ideat, pohdinnat, lähdekirjallisuus, tavoitteet ja toteuttamistavat. Päiväkirjan muoto on vapaa. Sen käyttö vaatii järjestelmällisyyttä, jotta siitä saa suurimman hyödyn. Reflektiota tapahtuu jokaisessa vaiheessa (Salonen 2012, 16). Reflektiossa tarkastelun kohteena on yksilön oma toiminta. Omaa ammatillista toimintaa voi kehittää reflektion avulla. Tarkastelun kohteena voi olla muun muassa käytetyt työvälineet/-menetelmät, työn kohde ja oma suhde siihen, oma toiminta prosessin aikana sekä ammatillinen kehittyminen. (Tiuraniemi 2002, 2.) Koska opinnäytetyöprosessi on ajallisesti pitkä ja se sisältää monta eri vaihetta, on opinnäytetyöpäiväkirja tärkeä dokumentti. Myös konstruktivistisen mallin mukaan dokumentointi on mukana prosessin joka vaiheessa (Salonen 2013, 20). Opinnäytetyöpäiväkirja auttoi palaamaan jo menneisiin asioihin. Sen avulla koko prosessia pystyi jäsentelemään. Päiväkirjan merkitys oli suurin oman ammatillisen kehittymisen reflektoinnissa.

Opinnäytetyöraportti on yksi osa opinnäytetyötä. Opinnäytetyöraportin arviointimenetelmänä on palautteen pyytäminen ulkopuoliselta lukijalta. Se on tärkeää kirjoittamisprosessin eri vaiheissa, jotta kirjoittaja saa uusia näkökulmia ja teksti hioutuu lopulliseen muotoonsa (Hirsjärvi ym. 1997, 32). Kun palautetta pyydetään ulkopuoliselta lukijalta, on tärkeää kertoa tekstin tavoite ja kohderyhmä. Myös palautteen kohde tulee määritellä, jotta palautteen antaja tietää, mistä kirjoittaja haluaa palautetta. (Ahonen & Lohtaja-Ahonen 2011, 129.) Raporttia ja prosessia arvioidaan myös lukupiireissä, sillä muiden opiskelijoiden ja opettajien näkemykset tekstistä ovat tärkeitä (Hirsjärvi ym. 1997, 43). Luetutin raporttia ulkopuolisella lukijalla, jotta sain tietoa tekstin luettavuudesta sekä raportin rakenteen loogisuudesta. Palautetta sain myös lukupiireissä. Tein palautteen avulla muokkauksia tekstiin.

8 Opinnäytetyön prosessi

8.1 Aloitus- ja suunnitteluvaihe

Alusta asti oli selvää, että haluan tehdä opinnäytetyöni omalle työnantajalleni eli Outokummun kaupungin varhaiskasvatukselle. Halusin tehdä toiminnallisen opinnäytetyön. Aloitusvaihe laittaa kehittämisidean liikkeelle. Alussa on tarve ja tehtävä. Yhdessä toimijoiden kesken määritellään myös toimintaympäristö ja rajataan aihe. (Salonen 2013, 17.)

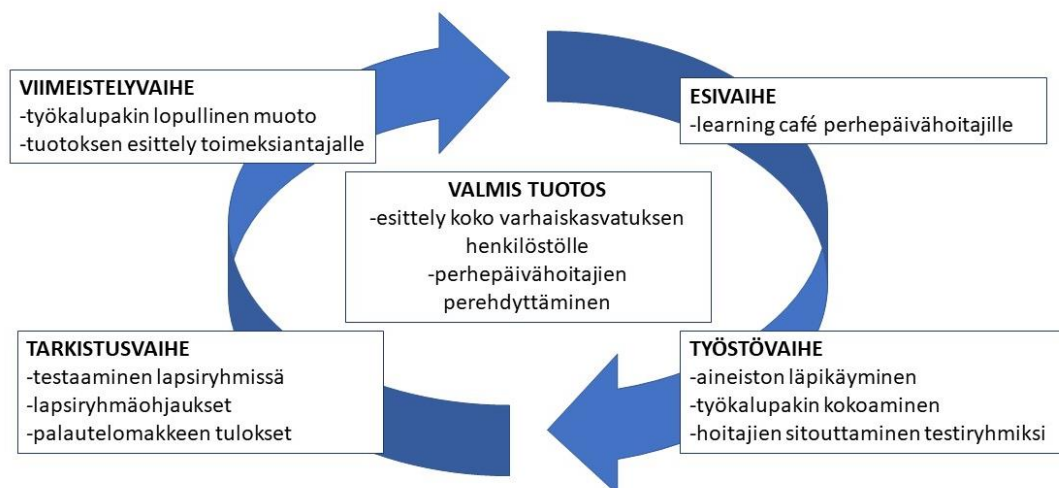
Opinnäytetyöni aloitusvaiheessa mukana oli toimeksiantaja ja minä. Sain idean toimeksiantajalta. Varhaiskasvatuksessa oli tarve tieto- ja viestintäteknologian tuomiseksi arkeen. Rajasimme yhdessä opinnäytetyöni koskemaan perhepäivähoitajia, sillä heille oli suunniteltu hankittavaksi iPadeja. Toimeksiantaja antoi minulle tehtäväksi suunnitella, kuinka helpottaa iPadien käyttöönottoa.

Suunnitteluvaiheessa tehdään kirjallinen suunnitelma, jossa kuvataan mm. tavoitteet, vaiheet, menetelmät ja mukana olevat toimijat. Huolellinen suunnittelu on tärkeä osa prosessia. (Salonen 2013, 17.) Suunnitelmavaihetta tein melko itsenäisesti käyden kuitenkin vuoropuhelua toimeksiantajan kanssa ideoistani. Suunnitteluvaiheessa valitsin käytettävät menetelmät. Suunnittelin opinnäytetyöprosessin vaiheittain eteneväksi ja aikataulutin sen. Suunnittelin, keitä prosessissa on mukana missäkin vaiheessa. Suunnitteluvaiheessa hankin myös teoriatietoa ja perehdyin siihen. Perehdyin opinnäytetyöhöni liittyviin avainsanoihin ja perustelin valintojani teoriasta käsin. Kirjasin kaikki opinnäytetyösuunnitelmaan, joka hyväksyttiin helmikuussa 2019. Suunnitelman hyväksymisen jälkeen allekirjoitimme toimeksiantosopimuksen ja tutkimuslupalomakkeen.

8.2 Toimintavaihe

Toimintavaihe rakentuu esivaiheesta, työstöstä, tarkistusvaiheesta ja viimeistelystä. Toimintavaihe on syklinen kehä ja vaiheissa voidaan palata taaksepäin ennen lopullista tuotosta. (Salonen 2013, 17.) Toimintavaihe (kuvio 4) alkoi per-

hepäivähoitajille suunnatulla learning cafella, jonka jälkeen kokosin työkalupak-
kia iPadin ympärille. Toimintavaihe sisälsi myös työkalupakin testaamisen lapsi-
ryhmissä. Testasin muutamaa menetelmää itse lapsiryhmäohjauksissa ja sen
lisäksi perhepäivähoitajat testasivat kokonaisuutta 1 kuukauden ajan. Saamani
palautteen perusteella muokkasin tuotoksen lopulliseen muotoonsa.

Kuvio 4. Opinnäytetyöni toimintavaihe (Kuva: Suvi Kamppuri).

Esivaiheessa siirrytään kenttätöskentelyyn ja organisoidaan tulevaa työskente-
lyä yhdessä toimijoiden kesken. (Salonen 2013, 17.) Tässä vaiheessa keräsin
aineistoa suoraan perhepäivähoitajilta learning café -työpajan avulla. Halusin ot-
taa perhepäivähoitajat mukaan suunnitteluun, jotta voin kehittää käyttäjien tar-
peita vastaavan tuotoksen.

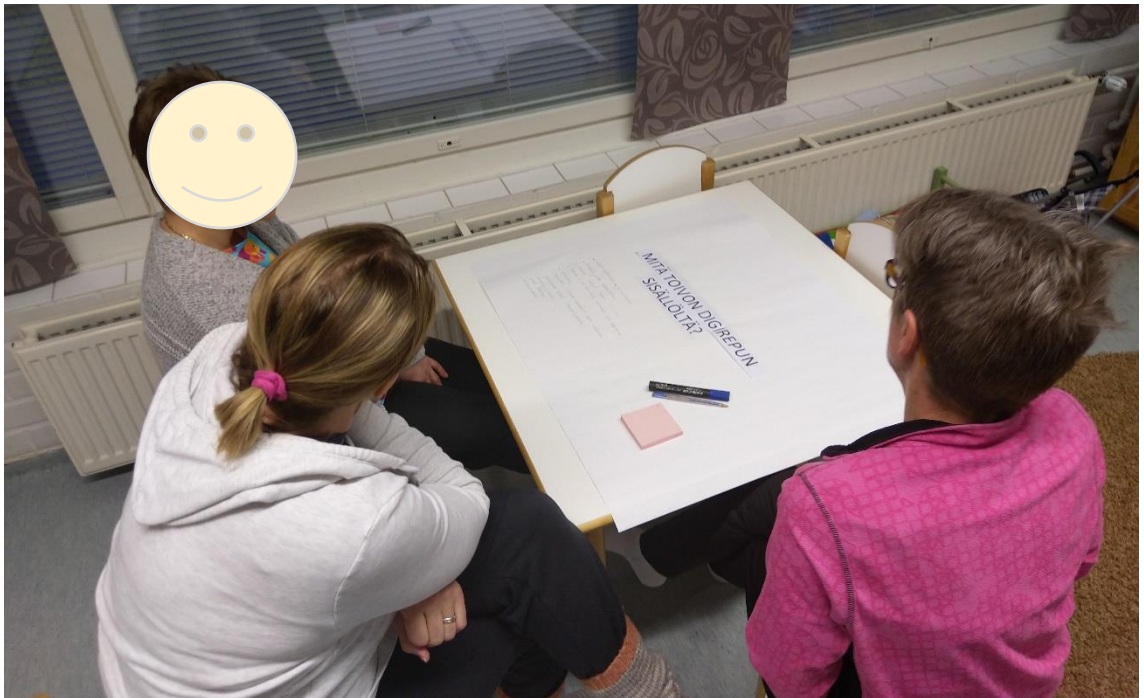
Aineiston hankinnan tavoitteena oli saada tietoa perhepäivähoitajien tämänhetki-
sestä osaamisesta ja tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä arjessa. Sain
myös kuulla, millaisia tarpeita kullakin kasvattajalla oli ja mitä he digirepulta toi-
voivat. Yhteisen keskustelun tavoitteena oli myös uusien näkökulmien ja ideoiden
syntyminen. Olen kuvannut learning café -työpajan rungon liitteessä 2. Vilkan ja
Airaksisen (2003, 63–64) mukaan kysymykset/aiheet ovat tärkeitä muotoilla al-
kamaan sanoilla mitä, miten ja miksi. Se helpottaa vastaajien näkemysten selit-
tämistä. Kysymykset ovat avoimia. Aineiston analysointia ei välttämättä tarvitse
tehdä, vaan aineistoa voi käyttää myös lähteenä, koska kyseessä on toiminnalli-
nen opinnäytetyö.

Pidin learning cafen perhepäivähoitajien kuukausi-illassa 12.3.2019 Pohjoisahon päiväkodin tiloissa. Paikalla oli varhaiskasvatuksen johtaja, joka toimii myös perhepäivähoitajien ohjaajana sekä toinen esimies. Perhepäivähoitajia paikalla oli 8 ja lisäksi yksi saapui learning cafen loppupuolella. Vaikka kaikki hoitajat eivät päässeet iltaan mukaan, oli jokaisesta perhepäivähoitoryhmästä hoitaja paikalla.

Aloitin tilaisuuden suunnitelman mukaisilla lämmittelykysymyksillä, jotka koskivat hoitajien tablettien käyttöä sekä innostuneisuutta uuden oppimiseen. Pikakyselyn avulla sain selville, että jokainen hoitaja on joskus käyttänyt tablettia ja suurimmalla osalla on innokkuutta oppia uutta. Tämän jälkeen aloitin kertomalla diaesityksen avulla tieto- ja viestintäteknologian merkityksestä ja roolista varhaiskasvatuksessa. Kerroin, mihin varhaiskasvatussuunnitelman perusteet velvoittavat varhaiskasvatusta ja varhaiskasvattajia. Kerroin myös pedagogisesta dokumentoinnista sekä tablettien käytöstä varhaiskasvatuksessa. Halusin kertoa perhepäivähoitajille näistä asioista, jotta heillä olisi tiedossa, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tulisi käyttää ja miksi tällainen opinnäytetyö tehdään. Jätin tilaa perhepäivähoitajien kysymyksille ja omille pohdinnoille, mutta niitä ei juurikaan tullut. Alustuksessa kerroin myös opinnäytetyöprosessistani, yleisesti sen aikataulusta sekä siitä, missä vaiheessa olen menossa. Kerroin myös, missä vaiheissa teemme yhteistyötä ja kuinka perhepäivähoitajat pääsevät itse mukaan prosessiin. Illan ilmapiiri oli kaiken kaikkiaan positiivinen ja vastaanottavainen.

Varsinainen learning cafe -työpaja (kuva 1) alkoi hoitajien jakamisella kolmeen ryhmään. Jokaiseen ryhmään tuli 3 hoitajaa. Ohjeistin valitsemaan ryhmästä puheenjohtajan, joka toimii kirjurina sekä esiin tulleiden asioiden esittelijänä. Jaoin ryhmille kysymykset, jotka oli kirjattu suurelle paperille. Ohjeistin myös käyttämään post it -lappuja kirjaamiseen, jos joku ei halua sanoa asioita ääneen. Työskentelyn aloittaminen oli sujuvaa. Päiväkodin ryhmätilat mahdollistivat ryhmien olemisen eri huoneissa, jolloin syntyi työskentelyrauha. Annoin aikaa noin 10 minuuttia vastata kysymykseen ennen seuraavaan pisteeseen menoa. Kiersin pisteissä kuuntelemassa, mistä hoitajat keskusteleivat. Vastasin tarvittaessa myös heidän kysymyksiinsä. Jokainen ryhmä kiersi kaikki kolme pistettä. Työskentelyn edetessä huomasin tehneeni virheen työpajaa suunnitellessani. Puheenjohtajat

eivät pääsisi vastaamaan muihin kuin omaan kysymykseensä. Koska tarkoituksena oli selvittää kaikkien hoitajien mielipide, pyysin vielä lopuksi puheenjohtajia käymään vastaamassa myös kahteen muuhun kysymykseen. Jos puheenjohtajaa ei olisi valittu, vaan ryhmä olisi kiertänyt kaikki pisteet yhdessä, ei tätä tilannetta olisi syntynyt.

Kuva 1. Perhepäivähoitajat pohtimassa kysymyksiin vastauksia learning cafessa (Kuva: Suvi Kamppuri).

Kun kaikki ryhmät olivat käyneet jokaisella kysymyspisteellä, kokoonnuimme yhteen ja puheenjohtajat esittelivät kysymysten tulokset. Vielä tässäkin vaiheessa hoitajat saivat lisätä papereihin mieleen tulleita asioita tai keskustelimme jostakin aiheesta tarkemmin. Lopuksi keräsin hoitajilta palautetta illasta. Sen tuloksissa lisää luvussa 9.4. Koko illan ilmapiiri oli positiivinen eikä vastalauseita tai kritiikkiä nykYTEknologiaa kohtaan kuulunut.

8.2.1 Työstövaihe

Työstövaiheessa käydään läpi kaikki prosessin osatekijät, joita ovat mm. toimijoiden sitouttaminen, aineiston ja materiaalin läpikäyminen ja valittujen menetelmien käyttäminen. Dokumentointi kulkee mukana koko ajan. (Salonen 2013, 18.) Tässä opinnäytetyössä työstövaiheeseen kuului työkalupakin kokoaminen ja hoitajien sitouttaminen testiryhmiksi. Kolme perhepäivähoitoryhmää lupautui testiryhmiksi loppukevästä toteutettavaan työkalupakin testaukseen. He sitoutuivat myös antamaan kirjallista palautetta testaamisen jälkeen. Opinnäytetyöprosessini ajaksi sain kaupungilta käyttööni iPadin. Lisäksi hankittiin kaksi muuta iPadia perhepäivähoitajien käyttöön.

Työkalupakin kokoamisen aloitin käymällä läpi learning cafesta saatuja tuloksia. Pidin tärkeänä tietää hoitajien osaamistason tablettien käyttäjinä, jotta voin suunnitella työkalupakkiin sopivan tasoisia tehtäviä. Tuloksista ilmeni, että maksimisaaan peruskäyttö onnistuu ja siihenkin toivotaan vahvistusta. Uskon kuitenkin, että perustaidot hallitsemalla tabletista voi saada paljon irti. Esimerkiksi kuvaamisen sekä äänen tallettamisen avulla voidaan toteuttaa monenlaisia tehtäviä lasten kanssa. Osa perhepäivähoitajista koki haasteelliseksi esittää omia toiveitaan työkalupakin sisällöstä, koska iPadit eivät ole vielä käytössä.

Perhepäivähoitajat kokivat tärkeänä sadut, äänikirjat ja liikunnalliset tehtävät. Myös ideat siihen, mitä tehdä ihan pienten lasten kanssa iPadilla, tulisivat tarpeeseen. Vastausten mukaan perhepäivähoitajat haluaisivat tietää, mistä löytää oppimisen kannalta hyödylliset pelit sekä voisiko satuja kuunnella tabletin kautta. Asioiden (esim. kuvien) tallennus pohditutti. Hoitajat toivoivat tuotoksesta yksinkertaista ja helppokäyttöistä, josta löytyy ideoita ja vinkkejä etenkin alle 2-vuotiaille lapsille.

Hoitajat toivoivat linkkivinkkejä hyviksi havaituista sivustoista. Erityismainintana oli vinkit ravitsemustietouteen. Tämä onkin tärkeää, koska perhepäivähoitaja vastaa hoitolasten ravitsemuksesta hoitopäivän aikana. Laadin työkalupakkiin linkkiliistan. Lisäsin siihen muun muassa toiveiden mukaisesti SAPERE-ruokakasvatusta käsitteleviä linkkejä.

Työkalupakista löytyvät tehtävät toivottiin liittyvän ryhmä- sekä ulkoliikuntaan ja -leikkeihin. Myös satuja ja äänikirjoja toivottiin. Lisäsin näihin liittyviä linkkejä linkkilistaan. Koska hoitajat hyödyntävät jo paljon YouTubea ja toivovat satuja, tulisi iPadin mukana kulkea ulkoinen kaiutin, sillä iPadin oma äänentoisto ei ole kovin laadukas. Vein kaiuttimen hankinnasta viestiä toimeksiantajalle.

Hoitajat kokivat tärkeänä hoitajakohtaisen tallennusmahdollisuuden iPadille. Keskustelussa vaihtoehtona oli hankkia jokaiselle hoitoryhmälle oma muistikortti, jonka voi ottaa laitteesta pois, kun laite lähtee kiertoon. Toinen vaihtoehto on tehdä jokaiselle hoitajalle omat tunnukset, jolloin kuvat yms. tuotokset voi tallentaa iCloudiin eli pilvipalvelimelle. Pilveen voi esimerkiksi luoda jokaiselle lapselle oman kansion, johon tallentaa kyseisen lapsen kuvat. Tallennuksen tulee kuitenkin olla helppoa ja sujuvaa. Työkalupakin kokoamisen yhteydessä testasin, kuinka kuvat tallentuvat palvelimelle ja kuinka helppokäyttöinen se on. Koska iPadeista oli ensin suunniteltu hoitajalta toiselle kiertäviä, tietosuojaan vuoksi lasten kuvat on poistettava iPadilta ennen kuin se vaihtaa seuraavaan perhepäivähoitopaikkaan. Kun iPadiin on kirjautunut omalla tunnuksella, kuvat ja videot tallentuvat automaattisesti pilvipalvelimelle. Kun tabletti lähtee kiertoon, hoitaja kirjautuu ulos ja poistaa kuvat iPadilta. Kuvat säilyvät hänen omalla, salasananalla suojatulla pilvipalvelimellaan. Jos hoitaja ei halua luoda omaa tunnusta, täytyy kuvat ja videot siirtää tietokoneelle aina, kun iPad vaihtaa seuraavaan paikkaan. Se onnistuu helposti USB-johdon avulla. Myöhemmin iPadeja kuitenkin hankittiin jokaiselle hoitajalle, joten niitä ei tarvitse siirrellä hoitopaikasta toiseen.

Toinen asia, joka hoitajia puhututti, oli laitteen nettiyhteys. Vaihtoehtoina oli hankkia tabletteihin omat liittymät tai jakaa nettiyhteys jo olemassa olevista työpuhelimista. Yhteyden jakamisen tulee kuitenkin olla helppoa. Yhteyden myös tulee toimia pätkimättä, sillä motivaatio laskee, jos yhteys on huono tai se ei toimi ollenkaan. Testasin yhteyden jakamista ensin itse ja sitten hoitajien kanssa testijakson aikana. Hoitajat kokivat helpommaksi, että yhteys olisi jo valmiina laitteessa.

Päätin tehdä työkalupakkiin QR-koodeilla avautuvat lorukortit. QR-koodilukija on helppokäyttöinen. iPadille ei tarvitse erillistä sovellusta siihen, vaan tabletin kamera toimii myös QR-koodilukijana. Lorutuokio on toteutettavissa ihan pientenkin

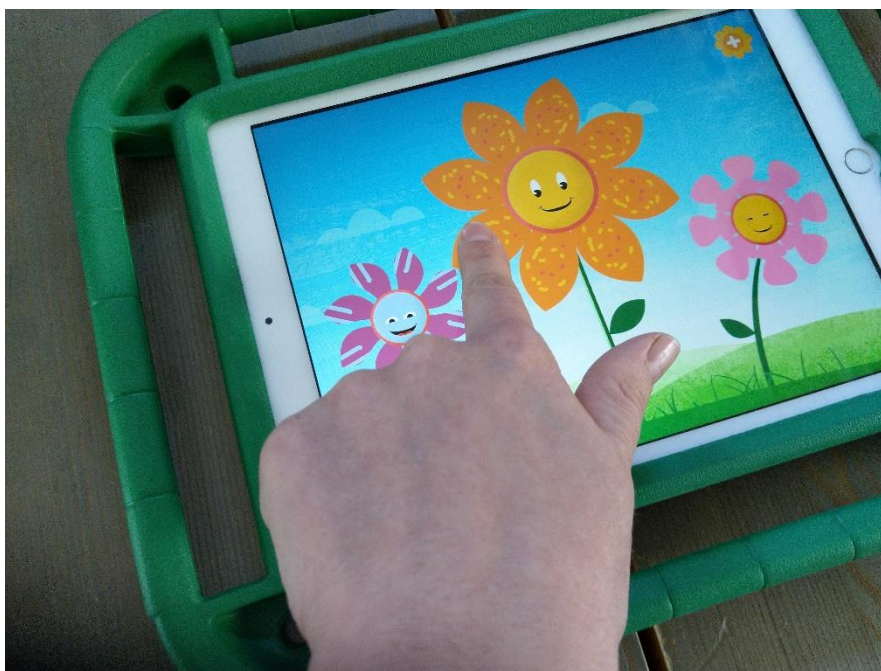
lasten kanssa, sillä tabletti vain kohdistetaan koodille ja lukija lukee sen automaattisesti ja avaa lorun. Loruttelu on yhdistettävissä oppimisen alueeseen Kielten rikas maailma. Etsin ensin tarkoitukseen sopivia valmiita loruja, mutta tekijänoikeusasioiden miettimiseksi päätin kirjoittaa lorut itse. Kirjoitin 20 erilaista loruarvoitusta eläinteemalla. Näin loruhetkellä isommat lapset voivat pohtia, mikä eläin lorussa on kyseessä. Samalla lorukortit yhdistyvät luontoteeman avulla oppimisen alueeseen Tutkin ja toimin ympäristössäni. Arvoitusten avulla lasten ajattelu kehittyy. Loin jokaiselle lorulle oman QR-koodin, jotka tulostin ja laminoitin (kuva 2). Testasin jokaista koodia, että ne varmasti toimivat. En tehnyt korteista yksilöllisiä, että loruhetkellä säilyy jännitys siitä, mikä loru aukeaa seuraavaksi. Lorutuokiota voi myös rikastuttaa, esimerkiksi pohtimalla lasten kanssa, millaista ääntä kyseinen eläin pitää, missä se asuu, mitä se syö tai vaikka laulaa tuttu laulu kyseisestä eläimestä.

Kuva 2. Lorukorttien valmistamista (Kuva: Suvi Kamppuri).

Sopivien pelien ja sovellusten löytymiseen meni aikaa. Etsin tietoa internetistä, varhaiskasvattajille suunnatuista Facebook-ryhmistä sekä kirjoista. Latasin erilaisia useita sovelluksia ja kokeilin, millaisia ne ovat (kuva 3). Pohdin, palvelevatko ne tarkoitustaan, mihin oppimisen alueeseen niistä olisi hyötyä ja minkä ikäisille

lapsille ne olisi suunnattu. Pelien tuli olla helppokäyttöisiä ja selkeitä. Lisäksi rajasin sellaiset sovellukset pois, joiden ilmaisversioissa on esiin pomppaavia mainoksia, sillä ne hankaloittavat pelin käyttöä.

Kuva 3. Sovellusten konkreettinen testaaminen antoi arvokasta tietoa niiden hyödynnettävyydestä (Kuva: Suvi Kamppuri).

Sovellusten valinnan yhteydessä tein myös yhteistyötä Outokummun kaupungin kiertävän erityisopettajan kanssa. Jaoimme tietoa sopivista sovelluksista sekä pohdimme yhdessä niitä. Kiertävä erityisopettaja käy myös perhepäivähoitolas-ten luona sekä käyttää siellä tablettia, joten on tärkeää, että myös hänellä on tietoa valitsemistani sovelluksista. Keskustelussa nousi esille myös se, että sovellukset tulisi lajitella ikäryhmittäin, jotta hoitaja osaa valita oikeat pelit ilman etsimistä ja kokeilua. Täytyy kuitenkin muistaa, että sovellukset sopivat hyvin eri-ikäisille lapsille niiden käyttöä soveltaen eikä tiukka ikärajaaminen ole välttämättä tarkoituksenmukaista. Lisäksi lapsen kehitystaso ja taidot vaikuttavat ikää enemmän siihen, millaiset pelit ja sovellukset ovat juuri hänelle sopivia. Otin mukaan myös sovelluksia, joista on hyötyä arjessa, esimerkiksi Countdown-timer, joka havainnollistaa lapselle ajan kulumista.

Jaottelin valitsemani sovellukset iPadille kansioihin oppimisen alueiden mukaisesti, jotta ne olisivat helposti löydettävissä. Laitoin kaikki tarvittavat sovellukset iPadin ensimmäiselle työpöydälle käytettävyyden helpottamiseksi. Lisäksi tein asiakirjan, jossa jokainen sovellus on listattuna ja jaoteltuna oppimisen alueiden mukaan. Listassa on kuvattuna sovelluksen keskeinen sisältö ja käyttötarkoitus sekä se, minkä ikäiselle sovellus parhaiten sopii. Osa sovelluksista, esim. YouTube ja Viito, ovat vain aikuisen tai yhdessä aikuisen kanssa käytettävissä. Kokosin samaan asiakirjaan hoitajien toivomia linkkivinkkejä. Lisäsin linkit myös suoraan iPadin internetselaimen suosikkeihin, jotta ne ovat helposti löydettävissä. Linkkivinkit valitsin hoitajien toiveiden mukaisesti liittyen muun muassa ruoka- ja liikuntakasvatukseen.

Kokosin työkalupakkiin myös toimintakortit, jotka antavat valmiita ohjeita ja vinkkejä tabletin tai älypuhelimien hyödyntämiseen lasten kanssa. Jaottelin kortit oppimisen alueiden mukaan. Tehtävät ovat kuitenkin melko kokonaisvaltaisia, joten ne voivat tavoitteiltaan sopia useampaan oppimisen alueeseen. Hyödynsin tehtävien kokoamisessa eri lähteitä. Osan tehtävistä kehitin itse.

Toimeksiantajan hankittavaksi työkalupakin kokoamisen yhteydessä jäi bluetooth-kaiutin, internetyhteys sekä salkku, johon iPad oheistarvikkeineen laitetaan. Lisäksi erään hoitajan toiveesta toimeksiantaja hankki Logico Primo -pelikehykset ja tehtäväkortit, jotka kiertävät työkalupakin mukana. Peli on 3–6-vuotiaille suunnattu loogista ajattelua, tarkkaavaisuutta, hahmottamista ja päättelykykyä tukeva peli (Earlylearning 2019).

8.2.2 Tarkistus- ja viimeistelyvaihe

Tarkistusvaihe on osa arviointia, joka kulkee mukana koko prosessin ajan. Tässä vaiheessa syntynyttä tuotosta arvioidaan yhdessä ja tästä tuloksena se joko palautetaan takaisin työstövaiheeseen tai siirrytään viimeistelyvaiheeseen. Viimeistelyssä tuotos (konkreettinen tuote ja raportti) hiotaan lopulliseen muotoonsa. (Salonen 2013, 18.)

Tarkistusvaiheessa testasin työkalupakkia lapsiryhmissä yhdessä perhepäivähoitajien kanssa. Olin kysynyt perhepäivähoitajien halukkuutta ryhtyä testiryhmäksi ja valinnut sopivat ryhmät maaliskuisessa learning cafe -työpajassa. Halusin, että ryhmän aikuisilla on innokkuutta lähteä testaamaan ja tutkimaan kokoaamani tuotosta sekä ryhmässä eri-ikäisiä lapsia, jotta saisin kattavamman kuvan harjoitteiden ja pelien toimivuudesta. Testaamiseen kuului myös kirjallisen palautteen antaminen testijakson jälkeen. Jakson pituudeksi määräytyi 1 kuukausi.

Testausryhmiksi sitoutui kolme perhepäivähoitoryhmää. Ryhmistä löytyy eri-ikäisiä lapsia (1–6 vuotta). Yksi ryhmistä on yhden hoitajan ryhmä (5 lasta) ja kaksi ryhmää toimii työparina, eli ryhmässä on 2 hoitajaa ja 8 lasta. Näin ollen testaamisen piirissä on 5 perhepäivähoitajaa sekä 20 lasta. Otanta koskettaa siis reilua kolmasosaa kaupungin perhepäivähoitajista sekä perhepäivähoidossa olevista lapsista. Testaajat ovat iältään 37–46 vuotta. Koulutukseltaan kaksi heistä on lähihoitajia, kaksi lastenohjaajia sekä yksi perhepäivähoitaja. Perhepäivähoitajina he ovat työskennelleet 4–8 vuotta. Tabletinkäyttötaitonsa he arvioivat keskinkertaiseksi (3) tai huonoksi (2).

IPadit olivat testiryhmien käytössä toukokuun ajan. Riittävän pitkä aika antaa luotettavamman tuloksen testaamisesta. Vein jokaiseen perhepäivähoitopaikkaan oman iPadin tarvikkeineen, sillä niitä oli hankittu perhepäivähoitoon 3. Olin tehnyt työkalupakkien sisällöstä samanlaisen jokaiseen kolmeen iPadiin. Perehdytin hoitajia työkalupakin käyttöön ja vastasin kysymyksiin. Lisäksi ohjasin heitä ottamaan yhteyttä, jos käytön kanssa tulee ongelmia. Haasteena osassa perehdytyksessä oli hoitolasten läsnäolo, joka vei hoitajien keskittymistä. Asioita tuli myös kerralla aika paljon. Olin kuitenkin laatinut myös ”Ohjeita testaajille” -asiakirjan, josta löytyi tärkeimmät asiat sekä yhteystietoni.

Testijakson aikana roolini oli opastaa ja toimia taustatukena mutta myös pitää ryhmien lapsille toimintatuokiot. Sain idean toimintatuokioiden pitämisestä opinnäytetyöprosessin aikana. Halusin pitää toimintatuokiot, jotta saisin lisää suoraa tietoa myös itse havainnoimalla enkä olisi vain perhepäivähoitajilta saamani palautteen varassa. Pyysin kirjalliset luvat lasten huoltajilta käyttää toimintatuokioiden havaintoja opinnäytetyössäni (liite 1). Toimintatuokioiden pitäminen onnistui

kahdessa ryhmässä. Olen perhepäivähoitajille ja osalle lapsista tuttu, joten osallistuminen ja ryhmiin pääseminen oli helppoa. Ryhmän perhepäivähoitajat osallistuivat tuokiolle sekä tarvittaessa ohjasivat enemmän tukea tarvitsevia lapsia. Keräsin tuokioista tietoa havainnoimalla. Havainnoin lasten innokkuutta ja mielenkiintoa tehtäviä harjoitteita kohtaan, QR-koodien toimivuutta, tehtävien toimivuutta eri-ikäisillä lapsilla sekä lasten tabletinkäyttötaitoja. Kirjasin havainnot opinnäytetyöpäiväkirjaani tuokioiden jälkeen.

Toimintatuokiot (liite 3) sijoituivat testijakson alkuun. Sen lisäksi, että tuokioiden tavoitteena oli testata harjoitusten toimivuutta lapsiryhmissä, oli tarkoituksena myös näyttää hoitajille, kuinka iPadia voi hyödyntää kokonaisessa toimintatuokiossa. Ensimmäinen lapsiryhmä oli kahden hoitajan ryhmä, jossa oli 1–3 -vuotiaita lapsia. Lapsia oli paikalla 4. Suunnittelin heille sisällä tapahtuvaa toimintaa. Toisessa ryhmässä oli 8 2–4 -vuotiaista lasta. Suunnittelin heille sisällä tapahtuvaa toimintaa, joka on muokattavissa myös ulos. Tuokioiden jälkeen kysyin myös lasten mielipiteitä tehtävistä sekä ohjasin aikuisia kirjoittamaan palautetta testijakson palautelomakkeeseen.

Laadin testiryhmille palautelomakkeen (liite 4), jonka tavoitteena oli saada tietoa työkalupakin helppokäyttöisyydestä, sisällöstä sekä toimivuudesta lapsiryhmässä testaamisen aikana. Palautelomakkeesta saadun tiedon tarkoituksena oli myös toimia aineistona työkalupakin sisällön mahdollisessa muokkaamisessa. Testijakson jälkeen kävin palautelomakkeet läpi. Jaottelin tulokset yleiseen palautteeseen, QR-koodikorttien toimivuuteen, pelien ja sovellusten toimivuuteen, toimintakorttien toimivuuteen, työkalupakin käytettävyyteen sekä kehittämisehdotuksiin.

Viimeistelyvaihe on tuotoksen sekä opinnäytetyöraportin hiominen lopulliseen muotoonsa. Tuotos voidaan myös esitellä esimerkiksi sen käyttäjille. (Salonen 2013, 18.) Viimeisessä vaiheessa muokkasin työkalupakin sisällön käyttökuntoiseksi. Tämä tarkoitti sovellusten ja pelien lopullista valintaa, ohjeiden tekoa sekä toimintakorttien valmistamista. Viimeistelyvaihe sisälsi myös työkalupakin esittelyn toimeksiantajalle eli varhaiskasvatusjohtajalle. Sovimme samalla perhe-

päivähoitajien perehdytysillasta, jossa esittelen valmiin tuotoksen heille. Suunnittelin perehdytysillan hoitajia osallistavaksi, jotta oppiminen tapahtuisi tekemisen kautta. Lisäksi sovimme, että esittelen opinnäytetyöni koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle yhteisen työhyvinvointipäivän aikana elokuussa.

9 Valmis tuotos

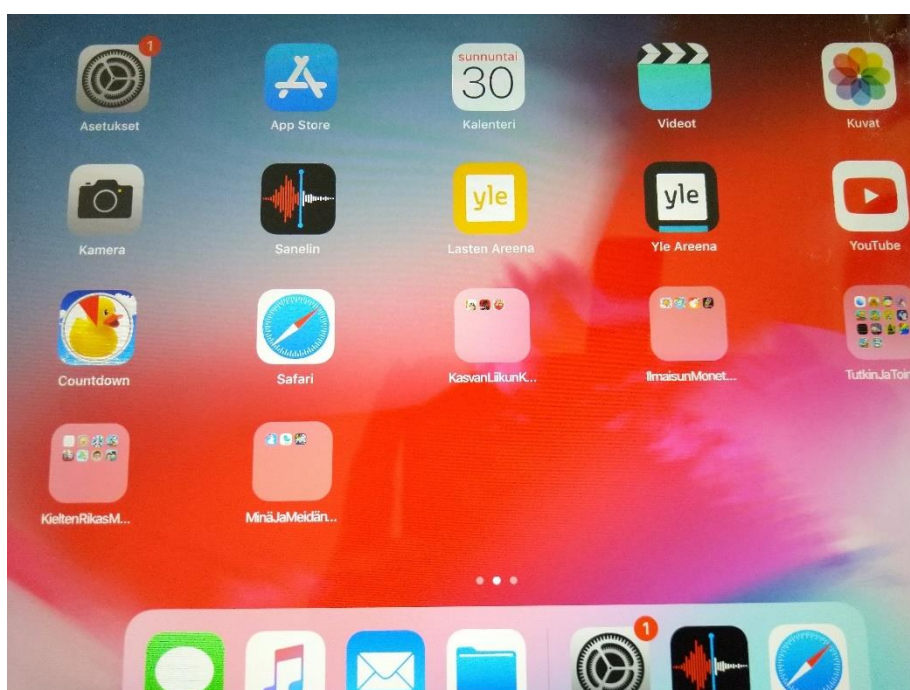
Salosen (2013, 19) mukaan viimeinen vaihe on valmis tuotos, joka esitetään ja laitetaan levitykseen. Esittelin valmiin työkalupakin perhepäivähoitajille erillisessä perehdytysillassa (liite 5). Mukana olivat myös testiryhmissä olleet hoitajat, jotka pääsivät jakamaan testijaksolta saamiaan kokemuksia sekä ajatuksia (kuva 4). Kokeilimme yhdessä työkalupakista löytyviä harjoitteita ja hoitajat saivat perehtyä iPadin sisältöön. Perehdytysillan jälkeen jokainen hoitaja osasi valo- ja videokuva, nauhoittaa ääntä sekä lukea QR-koodin iPadilla. Esittelin opinnäytetyöni myös koko varhaiskasvatushenkilöstölle yhteisessä suunnittelupäivässä 10.8.2019.

Kuva 4. Perhepäivähoitajien perehdytysillassa tapahtui vertaisoppimista (Kuva: Suvi Kamppuri).

Valmis työkalupakki (liite 6) sisältää iPadin peleineen ja sovelluksineen, QR-koodilorukortit, toimintakortit sekä linkkivinkit. Työkalupakkiin kuuluu myös ulkoinen kaiutin sekä Logico Primo -peli. Alkuperäisestä ajatuksesta poiketen iPadeista ei tullutkaan hoitajalta toiselle kiertäviä, vaan jokainen hoitaja saa oman iPadin käyttöönsä.

Pelit ja sovellukset ovat luokiteltu oppimisen alueiden mukaisesti. Mukana on pelejä jokaiseen oppimisen alueeseen. Sovellukset on sijoitettu iPadin ensimmäiselle työpöydälle kansioittain (kuva 5), jotta ne ovat helposti löydettävissä.

Kuva 5. iPadin työpöydän näkymä (Kuva: Suvi Kamppuri).

Oppimisen alueeseen Kasvan, liikun ja kehityn on työkalupakkiin valittu ilmainen sovellus Myyrän mielikasvikset. Se on Helsingin yliopiston ja NordicEdun yhdessä kehittämä peli alle 5-vuotiaille lapsille. Peli tukee lapsen itsesäätelytaitoja ja tutustuttaa erilaisiin kasviksiin. Sovellusta voi käyttää aikuisen kanssa yhdessä tai lapsi yksin. Sovelluksesta löytyy myös vinkkejä toimintatuokioille. (Google Play 2019.)

Sovellus nimeltään Nuottiniitty tukee pienen lapsen musiikillista sekä kuvallista ilmaisua, joten se liittyy oppimisen alueeseen Ilmaisun monet muodot. Parhaiten

sovellus sopii alle 3-vuotiaille lapsille, mutta vanhemmatkin lapset saattavat innostua siitä. Nuottiniitty on Yleisradion tuottama musiikkia ja maalaamista yhdistävä sovellus, jossa lapsi voi muun muassa tutkia erilaisia tuttuja melodioita. Sovellus on maksuton eikä siinä ole mainoksia. (Schroderus 2017.) Perhepäivähoidot kertoivat, että pienetkin pystyivät pelaamaan peliä, se sopi kaikenikäisille sekä se tuki käden ja sormen hienomotoriikkaa.

Eniten pelejä ja sovelluksia työkalupakista löytyy oppimisen alueeseen Tutkin ja toimin ympäristössäni. Tämä johtunee siitä, että oppimisen alue sisältää muun muassa matematiikkaa, kuten laskemista, muotoja ja luokittelua. Suosituin sovellus tästä ryhmästä oli Bimi Boo -peli, jossa lapsi lajittelee asioita värin, muodon, määrän tai koon perusteella. Peli soveltuu pienillekin lapsille. Peli tukee lapsen keskittymistä sekä hienomotorisia taitoja, mutta myös kehittää ajattelua. (App Store 2019.) Perhepäivähoitajat kokivat pelin monipuoliseksi sekä kertoivat pientenkin lasten innostuneen siitä.

Oppimisen alue Kielten rikas maailma sisälsi kirjoittamiseen, kielelliseen ilmaisuun, tukiviittomiin, tunteisiin ja eri kieliin liittyviä sovelluksia. Esimerkkisovellus Molla ABC:ssä lapsi pääsee opettelemaan kirjainten piirtämistä. Pelaaja saa itse valita, mitä kirjaimia hän harjoittelee ja kuinka monta toistoa ottaa. Sovellus opettaa myös kirjainten oikean piirtosuunnan.

Peli nimeltään Professions johdattelee lapsen eri ammattien maailmaan. Peli yhdistyy oppimisen alueeseen Minä ja meidän yhteisömme. Pelissä lapsi voi tutustua muun muassa poliisiin, kokin, kampaajan ja taidemaalarin ammatteihin esimerkiksi yhdistämällä työvälaineet tai työtilan oikealle henkilölle.

Myös toimintakortit (kuva 6) ovat luokiteltu oppimisen alueittain ja värikoodattu, jotta niiden käyttö on helppoa. Kortit myös auttavat hoitajaa hahmottamaan eri oppimisen alueiden sisältöjä. Korttien avulla iPadin käyttö laajenee muuhunkin kuin pelaamiseen. Korteista löytyy vinkkejä muun muassa liikuntakasvatukseen, eri tapoihin ilmaista itseään, teknologiakasvatukseen sekä pedagogiseen dokumentointiin. Esimerkkiharjoituksia löytyy liitteestä 7.

Kuva 6. Toimintakortit ovat värikoodattu oppimisen alueiden mukaan (Kuva: Suvi Kampouri).

QR-koodilorukortit (kuva 7) sisältävät 20 erilaista, itse kirjoittamaani eläinaiheista loruarvoitusta. QR-koodit ovat riittävän suuret, jotta pienikin lapsi voi kohdistaa tabletin niille. Koodi avataan iPadin kameralla. Tabletti kohdistetaan koodille, jolloin loru avautuu näyttöön. Lorukortit ovat laminoidut, jotta ne kestävät käyttöä. Näin niitä voi käyttää myös ulkona. Esimerkkiloru:

”Olen otus piikikäs,
pensaiden alla.
Huolehditthan minusta,
kun tulee halla?
Kuka olen?
(Siili)”

Kuva 7. QR-koodilorukortit ovat kestävä ja helppokäyttöiset (Kuva: Suvi Kampuri).

10 Tulokset

10.1 Perhepäivähoitajat tieto- ja viestintäteknologian käyttäjinä

Perhepäivähoitajat kokivat, etteivät ole digilaitteiden käyttäjinä vielä kovin varmoja, mutta innokkuutta sekä motivaatiota uuden oppimiselle on. Hoitajat kuvasivat omaa osaamistaan perustoimintojen hallintana. Jollakin osaaminen oli vielä suppeampaa, sillä se rajoittui tabletin käynnistämiseen ja sammuttamiseen. Hoitajat toivoivat lisää oppia perustoimintoihin, kuten valo- ja videokuvaamiseen sekä tallettamiseen ja nauhoittamiseen. Testiryhmäläiset arvioivat itsensä keskinkertaisiksi tai huonoiksi tabletinkäyttäjiksi. Epävarmuus ja osaamisen puute varhaiskasvattajien keskuudessa on tullut esille myös Koivulan ja Mustolan (2017b, 44) tekemässä tutkimuksessa.

Perhepäivähoitajat käyttävät tieto- ja viestintäteknologiaa vaihtelevasti. Jokaisella hoitajalla on käytössä älypuhelin. He käyttävät WhatsAppia yhteydenpitoon toisten hoitajien sekä vanhempien kanssa. Perhepäivähoitajien älypuhelimien tai tabletin käyttäminen rajoittui yhteydenpidon lisäksi pääasiassa valokuvaamiseen

sekä tiedonhakuun. Joissakin ryhmissä hyödynnettiin videokuvausta sekä ääninauhuria. Hannulan (2016, 82) mukaan valo- ja videokuvaukset ovat helppo tapa hyödyntää digilaitteita pedagogisesti. Hoitajat etsivät tietoa, kuten askartelu- ja ruokaohjeita, muun muassa Googlasta ja Pinterestistä. Sosiaalisen median sovelluksista osalla oli käytössä myös YouTube, josta kuunnellaan musiikkia ja jonka avulla rentoudutaan, liikutaan ja tanssitaan. Kattavampi internetin hyödyntäminen laajentaisi myös lasten oppimisympäristöjä, kuten Pönkä (2017, 210-211) toteaa.

Osalla perhepäivähoitajista on käytössä kasvunkansiot, joihin asioita tallennetaan. Televisiota hyödynnetään joskus ja katsotaan sieltä Pikku Kakkonen. Hoitajat kuvasivat omaa tieto- ja viestintäteknologian käyttöä perinteisemmällä median muodoilla, kuten sadut cd:llä, lehtileikkeet, laulut, leikit ja lorut. He mainitsivat myös juhlapyhät, perinteet ja historian. Perhepäivähoitajat ovat siis toteuttaneet monipuolista mediakasvatusta, sillä Stakesin (2008, 6) mukaan siihen kuuluu muun muassa kuvat, sadut ja elokuvat.

Learning cafen aineistosta nousee esille se, että tieto- ja viestintäteknologiaa käyttävät lähinnä aikuiset ja lapsen rooli käyttäjänä on pieni. Digitaalisia laitteita ei vielä hyödynnetä lasten kanssa aktiivisesti. Aineiston mukaan hoitajien tabletin käyttötaidot ovat aloittelijan tasoa tai hieman edistyneemmät. Osa on käyttänyt tablettia tai älypuhelinlaiteita monipuolisemmin. Lapset ovat olleet pääasiassa dokumentoinnin kohteena ja aikuiset tekijänä. Tiedonhaku ja dokumentointi ovat olleet suuressa roolissa välineiden käytössä. Rintakorven (2007, 107) mukaan dokumentointi onkin tärkeää niin toiminnan näkyväksi tekemisen kannalta kuin lapsen kehityksen eri vaiheissa.

Testijakson palautteen perusteella aikuisen rooli on siirtynyt ohjaajaksi ja lapsi käyttäjäksi. Tämä on hyvä, sillä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mediakasvatuksen tehtävänä on lapsen aktiivinen toiminta (Opetushallitus 2016, 44). Perhepäivähoitajat ovat kokeilleet työkalupakkia monipuolisesti eikä sen käytössä ole ollut suuria ongelmia. Ohjeet on koettu selkeiksi ja hyviksi sekä työkalupakin sisältö monipuoliseksi. Sovelluksia on käytetty laajasti, joka kertoo

siitä, että iPad on ollut käytössä ja sen käyttöönotto on ollut sujuvaa. Yhteydenottoja perhepäivähoitajilta tuli testijakson aikana vähäisesti. Palautteen perusteella haasteena iPadin käyttöönotossa oli arjen kiire sekä osa kaipasi parempaa perehdyttämistä tai aikaa perehtyä laitteeseen ilman lapsia.

Palautteen perusteella testaaminen painottui iPadilla pelaamiseen, jossa hoitaja on sivustaseuraajan tai ohjaajan roolissa. Vain yksi hoitaja oli kokeillut toimintakorttien ideoita. Toimintakorteissa painottuu iPadin käyttäminen muuna kuin pelivälineenä, joten voi olla, että harjoitukset vaativat enemmän perehtymistä kuin pelkät pelit. Pelejä valitessa tulee muistaa pedagoginen tarkoitus (Hannula 2016, 80).

10.2 Lapset tieto- ja viestintäteknologian käyttäjinä

Learning cafen aineistosta nousi esiin se, että lapsi on usein dokumentoinnin kohteena (kuvat, video, äänen nauhoittaminen). Tarve oli siis saada lapsi aktiiviseksi toimijaksi. Työkalupakin tavoitteena oli tuottaa lapsille uusi, digitaalinen oppimisympäristö.

Toimintatuokiot toivat tietoa harjoitusten toimivuudesta eri-ikäisten lasten parissa, mutta myös lasten iPadin käyttötaidoista. Kummassakin ryhmässä käytin nauhoitettuja ääniä sekä QR-koodeja. Vaikka lasten sanallinen kommunikointi osassa ryhmässä oli vähäistä, heidän sanaton viestintänsä kertoi tuokion kiinnostavuudesta. Lapset kuuntelivat keskittyneesti eri ääniä ja yrittivät arvata oman taitotonsa mukaisesti, mikä ääni on kyseessä. Lasten kommunikoinnin tukena olivat omat hoitajat, jotka tuntevat lapset paremmin ja osaavat tulkita lapsen sanomaa.

Lorutuokion rikastuttaminen lorukorttien etsimisellä oli lapsista mielenkiintoista. Jokainen lapsi sai vuorollaan etsiä tilasta lorukortin valokuvan avulla. Pienemmät tarvitsivat aikuisen tai toisen lapsen tukea kortin löytymisessä, isommat löysivät sen itsenäisesti. Lapsista oli hauskaa etsiä kortteja. QR-koodin avaaminen onnistui lähes kaikilta lapsilta itsenäisesti tai avustettuna. Eläinravitukset olivat liian vaikeita näin pienille lapsille, mutta lähes kaikki jaksoivat kuunnella loruja. Kokonaisuudessaan tuokio antoi tietoa siitä, että QR-koodit ovat helppokäyttöisiä

myös pienempien lasten kanssa. Tätä tuki havainto myös toisesta ryhmästä, jossa lapset saivat myös avata QR-koodeja. Koodien takaa avautui kuva, joka ohjasi lapsia liikkumaan, esimerkiksi yhdellä jalalla hyppiminen tai karhukävely. Tuokioilla lapsi sai olla aktiivinen osallistuja sekä oppia käyttämään tablettia eri tavoin. Ahosen (2017, 242) mukaan mediakasvatukseen kuuluu monipuolisten menetelmien käyttö.

Havaitsin tuokioiden avulla, että lapset ovat kiinnostuneita ja innostuneita iPadin käyttäjiä. He keskittyivät kuuntelemaan ja ajattelemaan. Osa heistä oli teknisesti taitavampia iPadin käyttäjiä ikään katsomatta, mutta jokainen lapsi pystyi osallistumaan ja toimimaan tuokiolla. Lapset ovat myös nopeita oppimaan. Havaitsin, että lapset oppivat mallista. He osasivat kohdistaa iPadin QR-koodille katsomalla ensin, miten muut sen tekevät. Kuten Cohen ym. (2010, 6, 10) ovat todenneet, tabletit mahdollistavat eri tasoisten ja -ikäisten, jopa hyvin nuortenkin lasten osallistumisen.

Tuokioiden havainnoista nousi esiin myös lasten välinen vuorovaikutus. Jos joku ei osaa, toinen auttaa. Tämä kehittää sosiaalisia taitoja. Myös Hannulan (2016, 81) mukaan sosiaaliset taidot kehittyvät yhdessä tekemällä. Perhepäivähoitoryhmissä on usein eri-ikäisiä lapsia. Yhdessä tekemällä kaikki voivat oppia. Vaikka lapsi ei osaisi puhua, voi hän oppia esimerkiksi nauhoitettuja ääniä kuuntelemalla muun muassa asioiden nimeämistä ja yhdistämistä. Myös älypuhelimien tai tabletin toiminnot tulevat tutuksi eli sen avulla voi tuottaa tuttuja ääniä. Toimintatuokioilla havaitsin, että vaikka lapsi ei osannut kommunikoida puhuen, hän silti halusi kuunnella ja olla mukana. Äänien kuuntelu -tehtävää voi rikastuttaa myös näyttämällä kuvia kyseisistä äänilähteistä, esimerkiksi imurista tai autosta. Lapsen kanssa voi myös yhdessä tutkia erilaisia äänilähteitä ja nauhoittaa niitä.

Testijakson palautteen perusteella iPadin käyttö arjessa on innostanut lapsia ja he ovat tykänneet sen käyttämisestä. Lapset ovat innostuneet etenkin tunnepeleistä, äänten nauhoittamisesta sekä englannin opettelusta. Palautteesta nousee esiin se, että lapset ovat olleet käyttäjiä ja aikuinen on ollut ohjaajan roolissa. Myös Hannula (2016, 79) toteaa lasten motivaation lisääntyvät tablettien käytöllä, mutta sen ei tule pelkästään olla peruste pelaamiselle (Pönkä 2007, 210).

10.3 Työkalupakin käyttäminen arjessa

Learning cafen tulosten mukaan iPadien käyttöönoton tulee olla helppoa ja sujuvaa sekä ohjeiden selkeitä. Valittujen menetelmien tulee sopia myös ihan pienille lapsille. Koska arjessa ei ole ylimääräistä aikaa, on hyvä, että on valmiiksi etsittyjä ja testattuja sovelluksia.

Testijakson palautteen perusteella iPadiä on käytetty aktiivisesti arjessa. QR-koodilorukortit ovat olleet ahkerassa käytössä ja niiden käyttöä on sovellettu, esimerkiksi piilottamalla kortteja luontoon tai ottamalla ne osaksi kevätjuhlaohjelmaa. Toimintakortit olivat käytössä vain yhdessä ryhmässä. Niiden leikki-ideat koettiin monipuoliseksi. Hoitajat, jotka eivät kortteja kokeilleet, perustelivat sen ajan puuttumisella. Haasteena yksi perhepäivähoitajista koki nettiyhteyden puuttumisen itse laitteesta, sillä se hankaloitti joidenkin sovellusten käyttöä. Myös suunnitteluajan puuttuminen koettiin haasteeksi, sillä aika ei riitä työpäivän aikana työkalupakin sisällön tutustumiseen. Hoitajat vastaavat yksin ryhmän toiminnasta sekä hoidosta ja huolenpidosta (ravinto, liikunta, lepo, päivärytmi) ja vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä, kuten Parrila (2002, 20, 32) kertoo perhepäivähoidon arjesta. Yksi perhepäivähoitajista koki myös englanninkieliset sovellukset haasteellisiksi. Kolme perhepäivähoitajaa toivoi perehdytysiltää ennen työkalupakin käyttöönottoa.

10.4 Yhteenveto perhepäivähoitajien tuottamasta arviointitiedosta

Palautteeseen learning cafen jälkeen vastasi 11 henkilöä, joista 10 oli perhepäivähoitajia ja 1 esimies. Vastaajat kokivat erittäin tärkeänä tai tärkeänä päästä mukaan työkalupakin suunnitteluun, vain yksi vastasi kokeneensa asian jonkun verran tärkeänä. Kaikki pitivät learning cafe -toteutusta sopivana. Jokainen osallistuja koki myös saaneensa sanoa mitä halusi. Jokainen oli oppinut jotakin uutta tai saanut uusia ideoita. Suurin osa vastaajista odotti innokkaasti työkalupakin käyttöönottoa, vähemmistö vastasi ”jotain siltä väliltä”. Viimeisessä kysymyksessä hoitajat saivat arvioida itseään digilaitteiden käyttäjänä. Noin puolet koki itsensä ”alkuasukkaaksi” ja puolet ”esikoululaiseksi”, vain yksi ”himosomettajaksi”. Koen myös itse, että learning cafe -toteutus oli onnistunut ja sai hoitajat keskustelemaan asioista. Keskustelun avulla syntyi myös uusia ideoita. Koska

kaikki olivat joko oppineet uutta tai saaneet uusia ideoita, kertoo se myös toteutuksen onnistumisesta, sillä opinnäytetyöni yhtenä tavoitteena on ammatillinen kehittyminen ja innostuminen. Tärkeää oli myös tietää, että jokainen hoitaja on saanut sanoa haluamansa. Näin jokaisen käyttäjän ääni on tullut kuulluksi. Tärkeää oli myös se, että hoitajat kokivat tärkeänä päästä mukaan työkalupakin sisällön suunnitteluun. Se kertoo siitä, että he arvostavat osallisuuttaan sekä heillä on motivaatiota uutta työkalua kohtaan. Motivaatiosta kertoo myös innokkuus, jolla he odottavat valmista tuotosta.

Testijakson palautteen perusteella hoitajat kaipaavat yhteistä keskustelua sekä perehtymistä iPadin käyttöön ja peleihin ennen sen käyttöönottoa ryhmässä. Arki on kiireistä eikä siinä ole ylimääräistä aikaa. Eräs hoitajista kertoi loppukevään olevan haasteellinen ajankohta testaamiselle, koska ulkoilu vie suuren osan hoitopäivästä. Toimintakorteissa oli kuitenkin myös ulkona tehtäviä harjoituksia ryhmille.

Työkalupakki oli laaja, joten osalla hoitajista jäivät esimerkiksi toimintakortit tai linkkivinkit testaamatta. Tarkoituksena ei ollutkaan testata jokaista asiaa, vaan poimia pakista omaan ryhmään ja siihen hetkeen sopivat toiminnot. Työkalupakki koettiin monipuoliseksi, pelit pääasiassa hyvin valituiksi ja QR-koodit innostaviksi. Työkalupakkia toimeksiantajalle esitellessäni, sain häneltä positiivista palautetta kokonaisuudesta.

11 Pohdinta

11.1 Johtopäätökset

IPadia voidaan käyttää lasten kanssa niin ryhmässä kuin yksilönä. Perhepäivähoidossa on erilaisia tilanteita, joissa voidaan miettiä, voisiko esimerkiksi tabletilla rikastuttaa niitä. Eri menetelmien avulla voidaan harjoitella teknisiä taitoja ja tabletin hallintaa, tabletin eri käyttötapoja, havainnointia sekä ohjata ajattelua. Toiminnoista saadaan erilaisille ryhmille sopivia niitä muokkaamalla. Tuokioiden ja

tehtävien muokkaaminen kehittää myös ohjaajan omaa ammattitaitoa. Yksilöohjauksessa on tärkeää, että aikuinen on lapsen tukena, etenkin mitä nuoremmasta lapsesta on kysymys. Aikuinen voi rikastuttaa pelejä esimerkiksi pyytämällä nimeämään asioita ääneen tai keksimällä hahmoista tarinan. Kuten Niinistö ja Sintonen (2007, 27–29) toteavat, monipuolinen mediakasvatus ja erilaiset menetelmät vahvistavat lasten taitoja eri osa-alueilla.

Vaikka perhepäivähoitajat kokivat itsensä huonoiksi tai keskinkertaisiksi tabletinkäyttäjiksi, onnistui heiltä iPadien käyttö kokoamani työkalupakin avulla. Perhepäivähoitajan arki on niin kiireistä, ettei hoitaja ehdi itse etsimään ja kokeilemaan eri sovelluksia. Kiire näkyi myös siinä, ettei hoitaja ehtinyt itse perehtyä kunnolla työkalupakin sisältöön ennen kuin otti sen käyttöön lasten kanssa. Ipadien käytössä on mielestäni kuitenkin se rikkaus, että sen käyttöä voi opetella lasten kanssa yhdessä. Lapsi voi opettaa myös aikuista (Koivula ja Mustola 2017b, 44). Se on myös lapselle opettavaista, jos aikuinen myöntää, ettei osaa kaikkea. Perhepäivähoidossa pienten lasten kanssa työskennellessä pääpaino on kuitenkin laitteisiin tutustumisessa ja niiden hyödyntämisessä arjen eri tilanteissa, esimerkiksi dokumentoinnissa, musiikin kuuntelussa sekä tiedon hankinnassa.

Työkalupakin avulla saadaan helposti vastattua varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden velvoitteisiin tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä varhaiskasvatuksessa. Kun mukaan on kytketty oppimisen eri alueet ja jokainen sovellus ja toiminto on perusteltu niiden kautta, pysyy toiminta tavoitteellisena. Vie varmasti aikaa, että iPadit ovat osa normaalia arkea, mutta valmis työkalupakki on hyvä alku lähteä opettelemaan uutta yhdessä lasten kanssa. Koska Opetushallituksen (2016, 18) mukaan varhaiskasvatuksen tehtävänä on ohjata lasta turvalliseen ja monipuoliseen tapaan käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa, on työkalupakki hyvä lähtökohta siihen.

Koen, että tähän opinnäytetyöprosessiin valitsemani menetelmät olivat sopivia. Learning cafe mahdollisti perhepäivähoitajien osallisuuden sekä heidän ajatusten kuulemisen. Työkalupakin testaaminen lapsiryhmissä antoi suoraa palautetta kokonaisuuden toimivuudesta. Pohdin, olisiko pidempi testijakso antanut hoitajille enemmän aikaa työkalupakkiin perehtymiseen ja sen käyttöön. Se ei kuitenkaan

olisi ollut mahdollista, sillä edessä oli kesä, jolloin ryhmien kokoonpano saattaa olla erilainen ja hoitajat ovat kesälomalla. Kesä toi myös haasteensa opinnäytetyön valmistumiseen, sillä hoitajien perehdyttäminen oli tehtävä vasta elokuussa uuden toimintakauden alussa. Kaikista parasta olisi ollut, jos työkalupakin olisi saanut käyttöön heti sen valmistuttua. Myös prosessia ohjaava, konstruktivistinen malli, sopi mielestäni todella hyvin tämän tyyppiseen kehittämistyöhön. Mallin eri vaiheet saivat minut opinnäytetyön tekijänä suunnittelemaan prosessin huolella sekä osallistamaan perhepäivähoitajat mukaan koko prosessin ajaksi. Malli ohjasi toimintaani koko työskentelyn ajan.

11.2 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöni aihe oli ajankohtainen sekä sen lähtökohdat olivat työelämän tarpeissa. Halusin tehdä opinnäytetyön, jolla on merkitystä sekä itselleni että kotikaupunkini varhaiskasvatukselle. Asioiden kehittäminen etenkin varhaiskasvatuksessa on tärkeää. On tärkeää pysyä kehityksen mukana, sillä se vaikuttaa muun muassa varhaiskasvatuksen laatuun.

Opinnäytetyöprosessin aikana opin konkreettisesti sen, millaista on kehittää uusi työväline varhaiskasvatukseen. Tärkeää on ottaa käyttäjät mukaan jo ideointi- ja suunnitteluvaiheessa. Se on tärkeää siksi, että työvälineestä muovautuisi käyttäjäystävällinen ja heidän tarpeitaan palveleva, mutta myös siksi, että käyttäjät kokevat itsensä tärkeiksi. Kun käyttäjät ovat saaneet olla itse mukana suunnittelemassa, on paljon helpompaa ottaa uusi työväline käyttöön.

Opin myös sen, että on tärkeää testata uusia asioita kohderyhmän kanssa ennen varsinaista käyttöönottoa. Testaamiselle on tärkeää antaa aikaa. Salosen konstruktivistinen malli oli mielestäni oikea valinta tähän opinnäytetyöprosessiin, sillä mallin mukainen syklinen kehä toimintavaiheessa oli tärkeää työkalupakkia tehdessä. Kun asioita tehdään tarpeeksi matalalla kynnyksellä, niiden käyttöönotto helpottuu.

Opinnäytetyöprosessi konkretisoi sen, että aikataulutuksen tulee olla väljä. Uuden asian kehittäminen ei tapahdu hetkessä. Koin prosessin kokonaisuudessaan melko laajaksi yksin tehden. Minulla oli kuitenkin tukenani toimeksiantaja sekä perhepäivähoitajat. Heidän positiivinen suhtautumisensa opinnäytetyöprosessiin auttoi saamaan kokonaisuuden valmiiksi. On myös tärkeää pysyä suunnitelmassa, mutta tarvittaessa myös muokata sitä. Alkuperäisessä suunnitelmassa lapsiryhmäohjauksia ei ollut. Koin kuitenkin tärkeäksi päästä itse näkemään, kuinka kehittämäni menetelmät toimivat. Se myös antoi motivaatiota työn tekemiseen, sillä huomasin muun muassa lasten innostuneisuuden. Suunnitelmassa tapahtuvat muutokset täytyy kuitenkin harkita tarkkaan muun muassa tutkimuslupien vuoksi.

Varhaiskasvatuksen opettajan työhön tämä opinnäytetyöprosessi antoi paljon. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sisällöt oppimisen alueineen avautuivat aivan eri tavalla, mitä aikaisemmin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet oli konkreettinen ohjaava asiakirja tässä opinnäytetyössä, kuten sen täytyy olla myös varhaiskasvatuksen opettajan työssä. Oppimisen alueiden sisällöt ja tavoitteet tulivat hyvin tutuiksi ja niitä pystyy soveltamaan työssä myös muussakin kuin teknologiakasvatuksessa.

Käsitykseni tablettien käytöstä varhaiskasvatuksessa laajentui. Ennen tätä prosessia ajattelin itsekin hyvin suppeasti niiden käytöstä pienten lasten kanssa. Tämä työ antoi paljon välineitä siihen, kuinka tabletteja ja muita digivälineitä voi pedagogisesti hyödyntää. Myös oma ajattelu laajentui ja tuotti uusia ideoita tablettien hyödyntämisestä. Tulevassa työssä haasteena voi kuitenkin olla laitteiden puuttuminen, asioiden organisointi sekä muun henkilökunnan sitouttaminen.

11.3 Luotettavuus ja eettisyys

Jatkuva dokumentointi, käyttäjien osallistaminen ja eri menetelmien käyttäminen lisäävät tämän opinnäytetyön luotettavuutta. Osallistin perhepäivähoitajia työn eri vaiheissa. En kuitenkaan ollut pelkän hoitajilta saamani tiedon varassa, vaan pidin myös itse toimintatuokiot lapsille, jolloin sain suoraa tietoa valitsemieni menetelmien hyödynnettävyydestä lapsiryhmissä. Hoitajilta saamani palaute ohjasi

työn tekemistä. Merkityksellisin työtä ohjaava asiakirja oli Opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, sillä se ohjaa varhaiskasvatuksen sisältöä. Tiedotin myös toimeksiantajaani jatkuvasti työn edetessä.

Jotta opinnäytetyöni olisi luotettava, käytin mahdollisimman tuoreita lähteitä monipuolisesti (kirjat, artikkelit, luotettavat internetlähteet ja tutkimukset). Varmistin lähdekriittisyydellä lähteen luotettavuuden. Siihen kuuluvat muun muassa lähteen julkaisija, lähteen ikä, julkaisumuoto ja laatu. Uskottavuutta lisää, jos tekijänä on tunnettu asiantuntija. Lähteiden laatu on tärkeämpää kuin määrä. (Vilka & Airaksinen 2003, 72-73, 76.)

Lastentarhanopettajien ammattieettisten periaatteiden mukaan oman ammattitaidon kehittäminen ja ylläpitäminen on tärkeää, jotta ammatillinen toiminta on vastuullista (Lastentarhanopettajaliitto 2005, 2). Tämän opinnäytetyön kautta pääsin kehittämään omaa varhaiskasvatuksen opettajan työssä vaadittavaa ammattitaitoa, mutta myös perhepäivähoitajien ammattitaitoa. Työssäni huomioin lait, asetukset sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, sillä ne ohjaavat varhaiskasvatuksen sisältöä. Varhaiskasvatuksen tulee edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Myönteisten oppimiskokemusten avulla lapsen itsetunto vahvistuu. (Lastentarhanopettajaliitto 2005, 2-3.)

Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa siitä, että lasten oppimisympäristö on laadukas (Lastentarhanopettajaliitto 2005, 6). Tavoitteenani oli luoda laadukas, digitaalinen oppimisympäristö, jonka kautta lapsi saa myönteisiä oppimiskokemuksia. Saamani palautteen perusteella työkalupakin sisältö oli lapsia innostavaa.

Tätä opinnäytetyötä tehdessäni pyrkimykseni oli noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Siihen kuuluu muun muassa huolellinen henkilötietojen käsittely, salassapito sekä tarpeettomien tietojen tuhoaminen. (Arene 2018, 6.) Säilytin tietoja vain sen aikaa, mitä opinnäytetyöprosessi vaati. Kaikki paperiset asiakirjat, kuten palautelomakkeet, tuhosin polttamalla. Huolehdin, että kuvissa ei ole ketään henkilöitä tunnistettavissa.

Pyrin olemaan rehellinen, huolellinen ja avoin. Kerroin perhepäivähoitajille avoimesti koko prosessista. Huolehdin myös siitä, että olen tavoitettavissa testijakson aikana mahdollisten kysymysten ja ongelmatilanteiden varalta. Kunnioitin opinnäytetyöprosessiini osallistuvien henkilöiden yksityisyyttä sekä itsemääräämisoikeutta. Testijaksoon osallistuvat perhepäivähoitajat olivat vapaaehtoisia. Työkälpakkia sai testata haluamassaan laajuudessa. Palaute annettiin joka vaiheessa anonyyminä. Pidin myös toimeksiantajan jatkuvasti ajan tasalla. Kutsu learning cafe- sekä perehdyttämisiltaan meni hoitajille hänen kauttaan. Hyväksyin hänellä myös suunnitelman learning cafesta.

Kirjoitimme toimeksiantajan kanssa toimeksiantosopimuksen ennen opinnäytetyön aloittamista. Hain myös tutkimusluvan ennen opinnäytetyön toteutuksen aloittamista. Koska suunnitelmasta poiketen pidin toimintatuokiota lapsille, pyysin lasten huoltajilta kirjalliset luvat toimintatuokioiden havaintojen hyödyntämisestä opinnäytetyössäni. Tietoja ei kerätty yksittäisiltä lapsilta. En dokumentoinut toimintatuokioita muuten, kuin kirjaamalla omat havaintoni ylös opinnäytetyöpäiväkirjaani. Näin lasten anonymiteetti on suojattu täysin.

Pyrin tekemään tuotoksesta täysin omannäköisen. Toimeksiantajan alkuperäinen idean nimitys, kiertävä digireppu, oli lainattu muualta, joten keksin työlleni uuden nimen. Välttääkseni samankaltaisuudet vertasin omaa ideaani jo olemassa olevaan ja totesin ne erilaisiksi. Halusin olla huolellinen tekijänoikeusasioissa, joten kirjoitin lorukorttien runot itse.

Huomioin työtä suunnitellessani myös tietosuojasiat ja ohjasin perhepäivähoitajia iPadin turvalliseen käyttöön. Siihen kuuluu muun muassa tietojen tyhjentäminen (mm. valokuvien poistaminen) ennen iPadin siirtymistä seuraavaan paikkaan. Opastin halukkaita myös henkilökohtaisen tilin luomisessa. Perhepäivähoitajat ovat käyneet tietosuojakoulutuksen keväällä 2019.

11.4 Hyödynnettävyys ja jatkokehitysmahdollisuudet

Tämän opinnäytetyön avulla varhaiskasvattajat voivat löytää mielenkiinnon digitaalisten laitteiden hyödyntämiseen työssään. Myös ajattelu voi laajentua ja uusia

ideoita tablettien hyödyntämisestä syntyä, kuten prosessin aikana jo syntyikin. Työkalupakki voi olla innostavana tekijänä iPadin käyttämisessä uudella tavalla lasten kanssa. Työkalupakki voisi olla myös hyödynnettävissä koko kaupungin varhaiskasvatuksessa. Näin esimerkiksi pelit olisivat yhtenäiset koko kaupungissa. Toimintakorttien ideat toimivat kaikenikäisten lasten kanssa.

Työkalupakki kokonaisuutena auttaa perhepäivähoitajia ottamaan iPadit käyttöön arjessa. Ilman valmiiksi etsittyjä sovelluksia ja kirjallisia ohjeita voisi tabletin käyttöönotto olla haasteellista tai se voisi jäädä käyttämättä kokonaan. Koska tabletteja ei ole ollut aiemmin käytössä, on hyvä, että perhepäivähoitajat saavat valmiin paketin käyttöönsä heti alussa. Koska asenne iPadien käyttöönottoon oli positiivinen, uskon, että työkalupakkia hyödynnetään arjessa ahkerasti.

Jatkokehitysideana voisikin olla se, kuinka työkalupakki saataisiin koko Outokummun kaupungin varhaiskasvatuksen käyttöön. Nyt työkalupakki on suunnattu pääasiassa pienemmille lapsille, joten sen sisältöä tulisi muokata myös isommille lapsille sopivaksi. Jatkotutkimusta voisi myös tehdä siitä, kuinka työkalupakki on lisännyt tieto- ja viestintäteknologian käyttöä perhepäivähoidossa tai kuinka digitaalinen oppimisympäristö tukee lapsen kehitystä ja oppimista.

Lähteet

- Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Ahonen, R. & Lohtaja-Ahonen, S. 2011. Palaute kuuluu kaikille. Helsinki: Infor.
- App Store. 2019. Palapeli lapsille lasten pelit. <https://apps.apple.com/fi/app/palapeli-lapsille-lasten-pelit/id1058295660?l=fi>. 25.6.2019.
- Arene. 2018. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. https://student.karelia.fi/fi/opinnot/oppari/opinnaytetyo_asiakirjajasto/Ammattikorkeakoulujen_opinn%c3%a4ytet%c3%b6iden_eettiset_suosituksset%202018.pdf. 7.1.2019.
- Cohen, M., Hadley, M. & Frank, M. 2010. Young Children, Apps & iPads. New York: Michael Cohen Group LLC. http://mcgroup.wpengine.com/wp-content/uploads/2015/03/ipad-study-cover-page-report-mcg-info_new-online.pdf. 11.2.2019.
- Earlylearning. 2019. Logico Primo pelikehys. http://www.earlylearning.fi/product_details.php/logico-primo-pelikehys. 19.4.2019.
- Google Play. 2019. Myyrän mielikasvikset. <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.NordicEdu.MyyranVuosi&hl=fi>. 25.6.2019.
- Hannula, I. 2016. Tabletilaitteiden pedagoginen hyödyntäminen esiopetusryhmissä. Lastentarhanopettajien kokemuksia tablettien käytöstä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-201606062930>. 11.2.2019.
- Heinäveden kunta, Joensuun kaupunki, Juuan kunta, Kontiolahden kunta, Liperin kunta, Outokummun kaupunki & Polvijärven kunta. 2017. Joensuun seudun varhaiskasvatussuunnitelma. https://issuu.com/joensuunseudunvasu-prosessi/docs/11.12_kuvitettu_joensuun_seudun_var. 30.12.2018.
- Helsingin kaupunki. 2019. Perhepäivähoito. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kasvatus-ja-koulutus/paivahoito/perhepaivahoito/>. 19.1.2019.
- Hietala, R. & Pentikäinen, L. 2007. Ääniä ja kuvia mediakulttuurissa. Teoksessa Pentikäinen, L., Ruhala, A. & Niinistö, H. (toim.) 2007. Mediametkaa! Osa 2 – Kasvattajan matkaopas lasten mediamaailmaan. Helsinki: Mediakasvatuskeskus Metka Ry, 56-65.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Innokylä. 2019. Learning cafe eli oppimiskahvila. <https://www.innokyla.fi/web/malli2825539>. 20.1.2019.
- Kleemola, T. 2017. ”Nykypäivää, motivointia ja osallisuutta” Lastentarhanopettajien käsityksiä tieto- ja viestintäteknologian käytöstä sekä mediakasvatuksesta osana varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-201712204830>. 11.2.2019.
- Koivula, M. & Mustola, M. 2017a. Digiloikka ja ei-kenenkään-alue varhaiskasvatuksessa. Jyväskylän yliopisto. <https://peda.net/jyu/ruusuipuisto/uutisarkisto/2-2017-luonnos/1-digiloikka%20varhaiskasvatuksessa>. 19.12.2018.
- Koivula, M. & Mustola, M. 2017b. Varhaiskasvatuksen digiloikka ja muuttuva sukupolvijärjestys? Jännitteitä lastentarhanopettajien ja lasten kohtaamisissa digitaalisen teknologian äärellä. Kasvatus & Aika 11 (3), 37–50.

- Kotilainen, S. 2011. Lasten mediabarometri 2010: 0-8-vuotiaiden lasten mediankäyttö Suomessa. Mediakasvatusseuran julkaisuja 1/2011. Helsinki: Mediakasvatusseura ry.
- Kronqvist, E-L. & Kumpulainen, K. 2011. Lapsuuden oppimisympäristöt. Eheä polku varhaiskasvatuksesta kouluun. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Kupiainen, R. 2007. Pienten lasten medialukutaito. Teoksessa Pentikäinen, L., Ruhala, A. & Niinistö, H. (toim.) 2007. Mediametkaa! Osa 2 – Kasvattajan matkaopas lasten mediamaailmaan. Helsinki: Mediakasvatuskeskus Metka Ry, 15-22.
- Lastentarhanopettajaliitto. 2005. Lastentarhanopettajan ammattietikka. <https://docplayer.fi/19534162-Lastentarhanopettajan-ammattietikka.html>. 7.1.2019.
- Mertala, P. 2018a. Two worlds collide? Mapping the third space of ICT integration in early childhood education. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja.
- Mertala, P. 2018b. Kahden maailman kohtauspisteessä? Varhaiskasvatuksen teknologiaintegraation kolmatta tilaa etsimässä. Varhaiskasvatuksen tiedelehti Jecer 7 (1), 170-176.
- Niinistö, H. & Sintonen, S. 2007. Mä keksin! Tehdään yhdessä mediakulttuuria. Teoksessa Pentikäinen, L., Ruhala, A. & Niinistö, H. (toim.) 2007. Mediametkaa! Osa 2 – Kasvattajan matkaopas lasten mediamaailmaan. Helsinki: Mediakasvatuskeskus Metka Ry, 23-30.
- Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja ohjeet 2016:17. http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf. 19.12.2018.
- Opetushallitus. 2018. Pedagoginen dokumentointi. <https://youtu.be/ThgRY-KOKSH8>. 30.12.2018.
- Opetushallitus. 2019. Varhaiskasvatus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus>. 22.8.2019.
- Outokummun kaupunki. 2018. Perhepäivähoito. <https://peda.net/outokumpu/varhaiskasvatus/perhep%C3%A4iv%C3%A4hoito2>. 19.12.2018.
- Parrila, S. 2002. Perhepäivähoito osana suomalaista päivähoitojärjestelmää. Näkökulmia perhepäivähoidon laatuun ja sen kehittämiseen. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Tutkimus.
- Plowman, L. & McPake, J. 2012. Seven Myths About Young Children and Technology. *Childhood Education* 89 (1), 27-33. <https://doi.org/10.1080/00094056.2013.757490>. 11.2.2019.
- Pönkä, H. 2017. Open somekirja. Sosiaalisen median oppimisympäristöt ja menetelmät. Jyväskylä: Docendo.
- Rantanen, T. & Toikko, T. 2009. Sosiaalialan kehittämistoiminnan metodologista paikannusta. Teoksessa Viinamäki, L. (toim.) 2009. Sosionomilta eivät hommat loppu. Ammattikäytäntöjen kehittäminen haasteena sosionomi AMK -tutkinnoissa. Kemi: Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulu. http://www3.tokem.fi/kirjasto/tiedostot/viinamaki_A_1_2009.pdf. 11.5.2019.
- Rautiainen, M. 2016. Tutkimus luo suuntaviivat digiloikalle. Jyväskylän yliopisto. <https://peda.net/jyu/ruusuipuisto/uutisarkisto/2016-1/digiloikka>. 19.12.2018.
- Reijonen, J. 2019. Oppariasioita. suvi.kamppuri@edu.karelia.fi. 7.1.2019.

- Rintakorpi, K. 2007. Mediamatkalla ilmaisupäiväkoti Illusiassa. Teoksessa Pentikäinen, L., Ruhala, A. & Niinistö, H. (toim.) 2007. Mediametkaa! Osa 2 – Kasvattajan matkaopas lasten mediamaailmaan. Helsinki: Mediakasvatuskeskus Metka Ry, 106-115.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. Turun ammattikorkeakoulu.
- Schroderus, K. 2017. Nuottiniitty – maalaamisen ja musiikin yhdistävä mobiilisovellus. <https://mediakasvatus.com/materiaali/nuottiniitty-maalaamisen-ja-musiikin-yhdistava-mobiilisovellus/>. 25.6.2019.
- Smeds, K. 2018. Digitaalisuus varhaiskasvatuksessa: Case digitaaliset portfoliot. Aluehallintovirasto. https://www.avi.fi/documents/10191/10173227/19.4.18_Kati_Smeds/98614113-b2d8-430e-8374-a9ddafbc7995. 30.12.2018.
- Stakes. 2008. Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Stakes.
- Suoninen, A. 2014. Lasten mediabarometri 2013. 0-8-vuotiaiden mediankäyttö ja sen muutokset vuodesta 2010. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 75. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Turja, L. 2011. Lapset osallisina -kohti uutta varhaiskasvatuskulttuuria. Varhaiskasvatus tänään -verkkolehti. <https://eceaf.org/wp-content/uploads/2014/03/2011-3-Turja.pdf>. 30.12.2018.
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018.
- Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Wedell, G. 2011. What is Change Management? https://youtu.be/___IYN-MdV9E. 5.1.2019.

Lupalomake lasten huoltajille

Hei huoltajat,

opiskelen Karelia-ammattikorkeakoulussa viimeistä vuotta sosionomiksi. Opin-
näytetyönäni kehitän perhepäivähoitoon kiertävien iPadien ympärille ns. työka-
lupakit, jotta niiden käyttöönotto lapsiryhmissä helpottuu. Olen käynyt ohjaa-
massa perhepäivähoitoryhmissä pienet toimintatuokiot käyttäen niissä muun
muassa QR-koodeja. Tuokioiden tavoitteena oli havainnoida kehittämäni työka-
lupakin toimivuutta lapsiryhmissä.

Jotta voin käyttää omia havaintojani tuokiolta opinnäytetyössäni, tarvitsen siihen
lasten huoltajien luvat. Ketään lasta ei havainnoitu yksilönä, vaan huomio oli
menetelmien toimivuudessa. Lasten nimiä tai hoitopaikkaa ei raportissa mainita.

Toivoisin tämän lapun alaosan palautettavan hoitopaikkaan toukokuun loppuun
mennessä.

Kiitos yhteistyöstä,

Suvi Kamppuri

Havaintoja saa / ei saa käyttää opinnäytetyössä (ympyröi sopiva).

Päivämäärä:

Allekirjoitus:

Learning café -työpajan suunnitelma

Suunnitelma learning café -työpajaan perhepäivähoitajille

Aihe: tieto- ja viestintäteknologia arjessa lasten kanssa

Työpajan **tarkoituksena** on perhepäivähoitajien motivoiminen ja sitouttaminen opinnäytetyöprosessiin, heidän osallistaminen

Tavoitteet: saada tietoa, mitä perhepäivähoitajat tällä hetkellä osaavat ja miten he hyödyntävät tieto- ja viestintäteknologiaa arjessa lasten kanssa sekä kuulla heidän toiveitaan digirepun sisällöstä

Tarvikkeet: fläppipaperia, tusseja, post it -lappuja

Alussa kerron opinnäytetyöni aiheesta ja prosessin etenemisestä. Sitten kerron hieman tieto- ja viestintäteknologian käytöstä varhaiskasvatuksessa. Sen jälkeen aloitetaan pienryhmätyöskentely learning café -menetelmää hyödyntäen. Alustan tehtävää kertomalla mitä tehdään, miten tehdään ja miksi tehdään. Lisäksi teen pari lämmittelyväittämää koko ryhmälle (vastataan kättä nostamalla): Jos et ole koskaan käyttänyt tablettia, nosta käsi ylös. Jos sinulla on innostus oppia uutta, nosta käsi ylös.

Perhepäivähoitajat jaetaan 3-4 pienryhmään (riippuen siitä, kuinka monta osallistujaa on). Jokaisesta ryhmästä valitaan puheenjohtaja, joka toimii kirjurina. Jokaiselle ryhmälle annetaan fläppipaperi, johon on kirjattuna pohdittava kysymys. Tavoitteena on, että jokaisen ajatuksia kirjataan kysymyksen ympärille. Saatavilla on myös post it -lappuja, joten osallistujat voivat kirjoittaa ajatuksiaan myös niihin.

Ryhmillä on aikaa noin 8 minuuttia kirjata ajatuksiaan ylös. Sen jälkeen vaihdetaan seuraavan kysymyksen äärelle. Puheenjohtaja jää paikalleen ja esittelee seuraavalle ryhmälle, millaisia ajatuksia kysymys herätti. Ryhmät kiertävät jokaisen fläpin. Lopuksi puheenjohtajat esittelevät tulokset kaikille.

Kysymykset fläpeillä liittyvät tieto- ja viestintäteknologiaan arjessa lasten kanssa, ne ovat:

1. MITÄ OSAAN JO?
2. MITÄ HALUAISIN OPPIA?
3. MITEN HYÖDYNNETÄÄN LASTEN KANSSA RYHMÄSSÄMME?
4. MITÄ TOIVON DIGIREPUN SISÄLLÖLTÄ?

Jos pienryhmiä tulee 3, yhdistän kysymykset 1 & 2 yhdelle fläpille.

Työpajan jälkeen kartoitan hoitajat, jotka haluavat tulla testiryhmäksi digirepun testaamiseen. Olisi hyvä, että ryhmissä on eri ikäisiä lapsia. Testiryhmäläiset sitoutuvat testauksen lisäksi palautteen antoon.

Työkalupakin testaaminen, toimintatuokiot

TOIMINTATUOKIO 1-3 -VUOTIAILLE

Tavoitteet lapsille: tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen -> tabletteihin tutustuminen, yhdessä toimiminen, keskittyminen, kielelliset taidot (nimeäminen)

Havainnoitavat asiat: Lasten innokkuus ja mielenkiinto, lorukorttien toimivuus, QR-koodin lukemisen helppous, harjoitusten kokonaisvaltainen toimivuus lapsiryhmässä

Tarvikkeet: iPad, bluetooth -kaiutin, lorukortit

TOIMINTA:

1. Äänet: Kuunnellaan etukäteen nauhoitettuja ääniä ja lapset yrittävät arvata, mikä ääni on kyseessä (oven avaaminen, vesihana, imuri, auto, mikro, näkkärin rouskutus)
2. Etukäteen piilotetaan QR-koodi -lorukortteja tilaan. Jokaisesta piilopaikasta otetaan valokuva. Lapset saavat vuorotellen etsiä lorukortteja tilasta valokuvien perusteella.
3. Korttien etsimisen jälkeen lorutellaan. Lapsi saa avata QR-koodin iPadilla. Loruissa on eläinrivoituksia, mikähän eläin mahtaa olla kyseessä?

TOIMINTATUOKIO 3–4 -VUOTIAILLE

Tavoitteet lapsille: tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen -> tabletteihin tutustuminen, liikkuminen, yhdessä toimiminen, kielelliset taidot (nimeäminen)

Havainnoitavat asiat: Lasten innokkuus ja mielenkiinto, QR-koodien lukemisen helppous ja ymmärrettävyys, tabletin monipuolisuus liikuntatuokiolla, harjoitusten kokonaisvaltainen toimivuus lapsiryhmässä

Tarvikkeet: iPad, bluetooth -kaiutin, QR-koodit

1. Ollaan piriissä. Pehmolelu kiertää lapselta toiselle. Kerrotaan oma nimi vuorotellen.
2. QR-koodit. Lauletaan ”Kuka saa, kuka saa QR-koodiin kurkistaa?” Koodien takaa avautuu liikuntatehtäviä.

Tehtävät: hypi yhdellä jalalla, karhukävele, tee X-hyppyjä, keksi oma jumppaliike

3. Jokainen saa piriissä näyttää oman liikkeen, jonka kaikki tekee perästä.

Arviointi: Kysytään jokaiselta lapselta, oliko kivaa.

Työkalupakin testaaminen, palautelomake

Palautelomake työkalupakin testikäytöstä

Vastaajan ikä: _____ Olen toiminut pph:na _____ vuotta.

Koulutus: _____

Lapsia ryhmässä _____ (lukumäärä), iältään _____ vuotta.

Oma tabletinkäyttötaitoni (ympyröi sopiva vaihtoehto):

taitava hyvä keskinkertainen huono osaamaton

Testasimme työkalupakkia ajalla: _____

Kysymykset ovat avoimia kysymyksiä, voit vastata niihin omin sanoin. Vastausten avulla saan tietoa pelien, sovellusten, lorukorttien ja toimintakorttien käytettävyydestä ja soveltuvuudesta työhönne. Tarvittaessa muokkaan lopullista tuotosta palautteen perusteella. Vastaukset ovat anonymiä.

- 1. Yleinen mielipide tuotoksen sisällöstä. Oliko käyttöönotto helppoa, mitä lapset pitivät, oliko käytössä aktiivisesti arjessa jne?**
- 2. Käytitkö QR-koodilorukortteja? Jos et, miksi et? Oliko kortit helppokäyttöisiä? Innostivatko ne lapsia?**
- 3. Käytitkö toimintakorttien ideoita? Jos et, miksi et? Olivatko valitut leikit/toiminnot käytettäviä? Innostivatko ne lapsia? Oliko sisältö selkeä? Olivatko kortit helppokäyttöisiä? Tukiko toiminnot oppimisen eri alueita? Saitko uusia ideoita tv:n käyttöön?**

4. Sovellukset ja pelit. Rastita käyttämäsi sovellukset sekä anna sanallista palautetta sovelluksen käytettävyydestä ja toimivuudesta lapsiryhmässäsi.

- kamera
- sanelin
- U...
- C...
- Professions
- Myyrän mielikasvikset
- Ii...
- H...
- Nuottiniitty
- P...
- ...
- G...
- G...
- N...
- V...
- ...
- P...
- F...
- U...
- S...
- M...
- P...
- P...
- ...
- U...
- S...
- C...

- Viito
- Molla ABC
- ██████████
- ██████████
- ██████████
- ██████████
- ██████████

5. Yleinen palaute valituista sovelluksista.

6. Mitkä sovelluksista haluaisit kokonaisina versioina? Valitse 3 ja perustele halutessasi.

1. _____

2. _____

3. _____

7. Lista sovelluksista ja niiden sisällöistä. Selkeys, hyödyllisyys, oliko tarvittavat tiedot.

8. Linkkilistan hyödyllisyys ja käytettävyys. Jos et käyttänyt linkkejä, miksi et?

9. Mitä muuttaisit työkalupakin sisällöstä?

10. Mikä oli onnistunutta työkalupakin sisällössä?

11. Mitä jäit kaipaamaan?

12. Käytitkö iCloud -pilvipalvelinta? Arvioi sen käytettävyyttä perhepäivähoitajan työssä.

13. Mitä toivoisit perehdytykseltä työkalupakin käyttöönotossa?

Kiitos!

Perehdytysillan suunnitelma

Suunnitelma perehdytyksiltään

Aika: 13.8.2019 klo 17.30 alkaen Sateenkaaren päiväkodilla

QR-koodeja esillä, joita voi pädillä lukea, jos jää odotteluaikaa. Pädien sisältöä voi myös vapaasti tutkia.

Työkalupakin sisältö on jo tuttu, koska se esiteltä koko henkilöstön yhteisessä päivässä.

1. Tervetuloitotukset ja aloitusharjoitus: tehdään parin kanssa pädejä tai omia älypuhelimia hyödyntäen. Millainen päivä sinulla oli tänään? Ota kasvoillesi ilme, joka kuvastaa päivääsi ja pari ottaa siitä kuvan. Sitten 4 hengen ryhmissä katsotaan kuvat ja keskustellaan vähän niistä. (Pohjana harjoitus ”Omat tunteet” toimintakorteista)
2. Jakaudutaan pienryhmiin siten, että jokaisessa ryhmässä on yksi hoitaja/hoitajapari testiryhmistä. Testiryhmäläinen opettaa pienryhmässä jonkin testijakson aikana kokeilemansa jutun. Se voi olla joku toimintakortin idea, QR-lorukortit tai jokin peli. Tehdään se pienryhmässä. Lopuksi jaetaan kaikille.
3. Tehdään ”Äänten nauhoittaminen” -harjoitus pareittain. Jalkaudutaan päiväkodin ympäristöön ja nauhoitetaan 2-4 ääntä pädille. Lopuksi isossa ryhmässä käydään äänet läpi ja yritetään arvata, mistä ääni lähtee.
4. Keskustellaan hoitajien kanssa, mikä vielä mietityttää, haluaisitko vielä kokeilla jotain? Varmistetaan, että jokainen osaa valokuvata, ottaa videota, nauhoittaa ääntä ja lukea QR-koodin pädillä. Jos on aikaa, esittelen muutaman sovelluksen pädiltä.
5. Lopuksi käydään kierros, mitä opin tänään? Sana on vapaa.

Työkalupakin sisältö

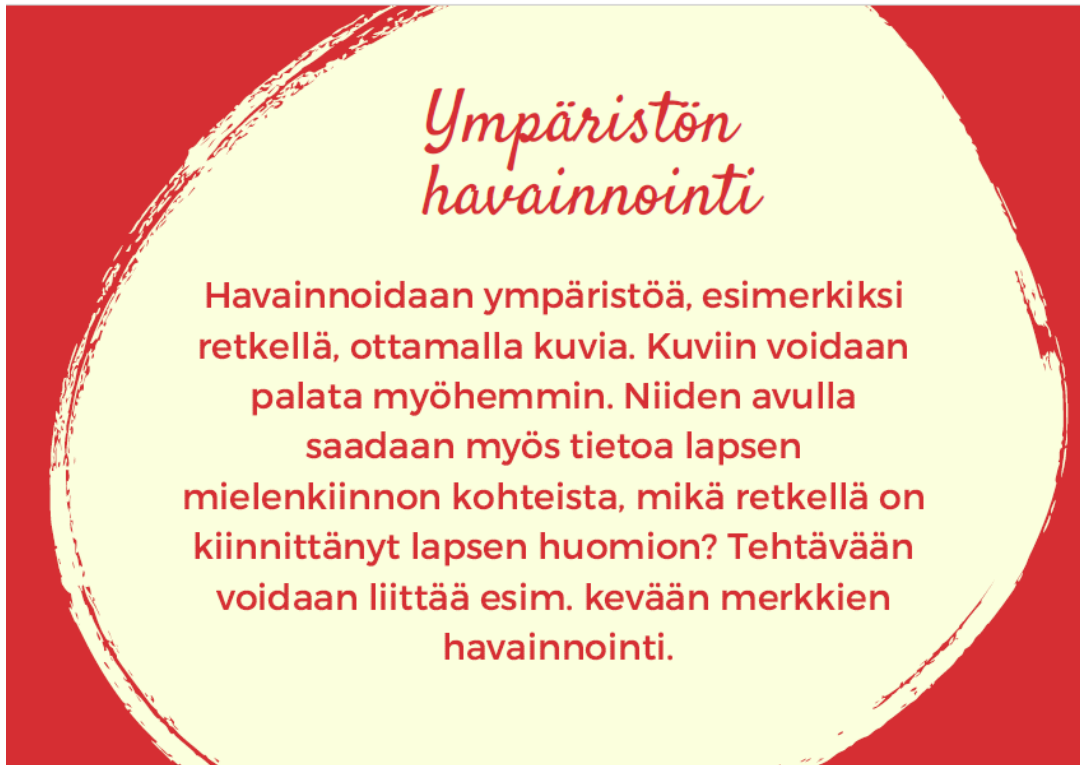
Työkalupakki sisältää:

- iPadin oppimisleikkejä
- QRkoodi -lorukortit
- Toimintakortit (värikoodattu oppimisen alueiden mukaan)
- Logico Primo -pelikehys ja peliä
- Jokaisen sovelluksen sisällöt luokiteltuna oppimisen alueittain sekä linkkilistan hyödyllisistä linkeistä perhepäivähoitajille

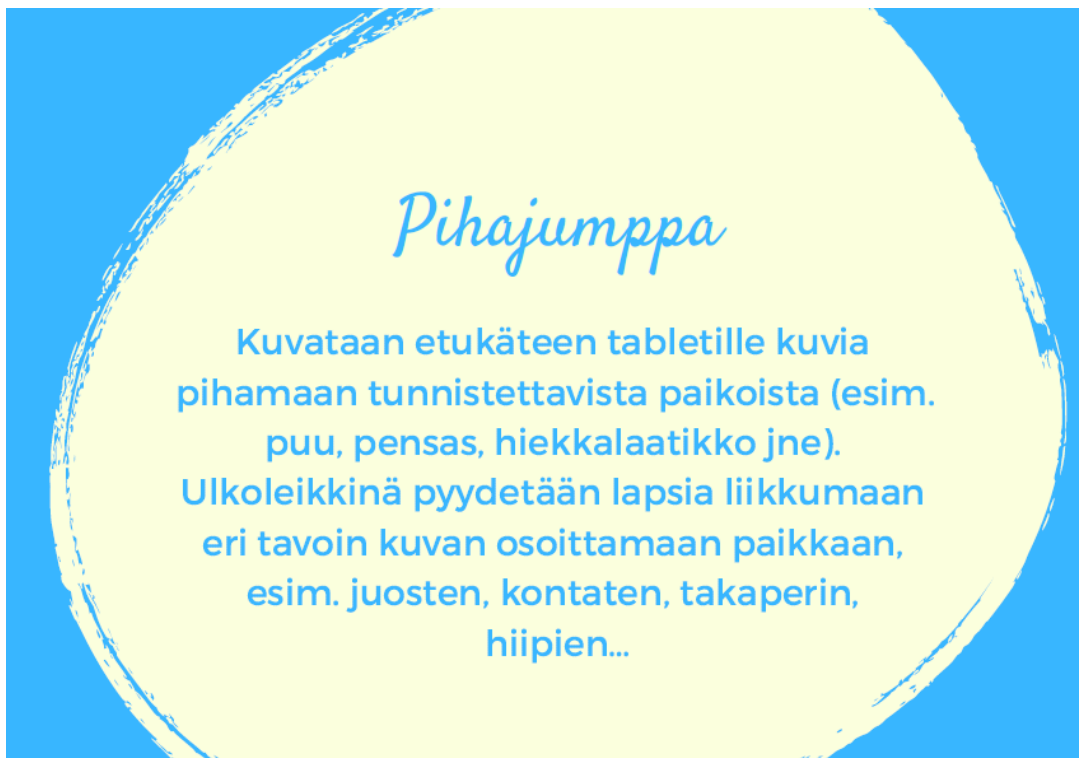

Esimerkkejä toimintakorteista

Tutkin ja toimin ympäristössäni:

Kasvan, liikun ja kehityn:

Ilmaisun monet muodot:

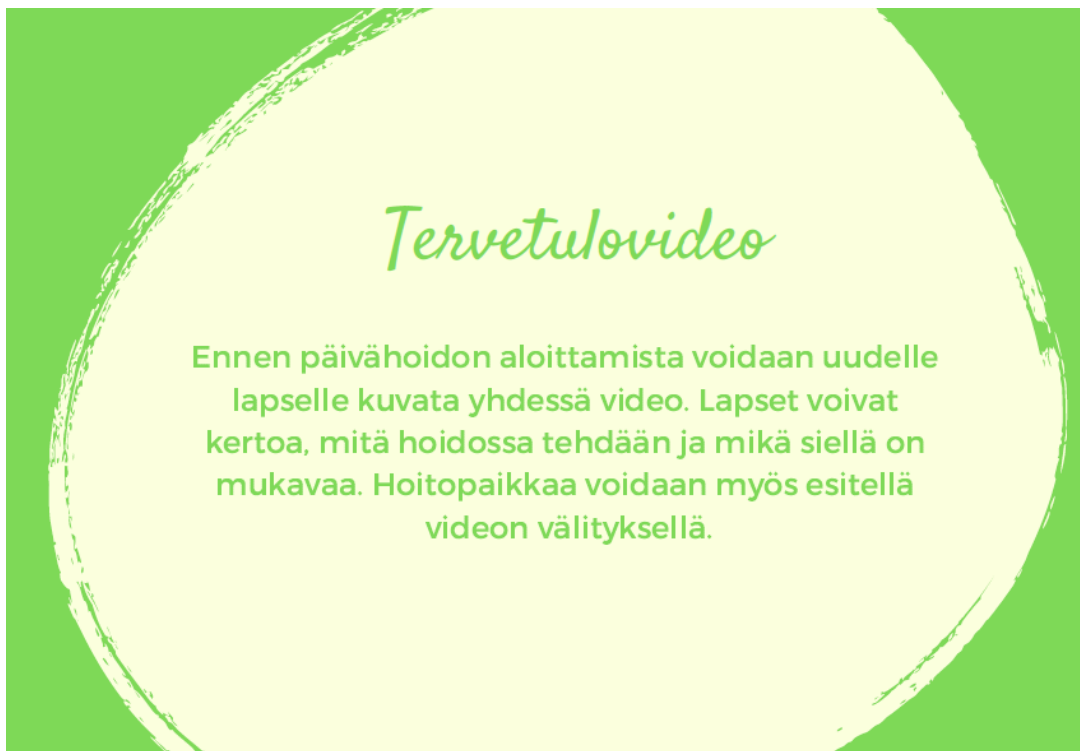

Oma biisi

Soitetaan yhdessä valituilla soittimilla ja nauhoitetaan biisi. Biisiin voidaan keksiä yhdessä myös sanat tai toteuttaa se saduttaen. Biisin tekemiseen voi yhdistää myös tunnekasvatuksen, esim. soitetaan vihaista/iloista/surullista jne. musiikkia.

Biisiä voidaan kuunnella yhdessä erilaisissa tilanteissa.

Minä ja meidän yhteisömme:

Tervetulovideo

Ennen päivähoiton aloittamista voidaan uudelle lapselle kuvata yhdessä video. Lapset voivat kertoa, mitä hoidossa tehdään ja mikä siellä on mukavaa. Hoitopaikkaa voidaan myös esitellä videon välityksellä.

Kielten rikas maailma:

